

ТОНИ МОЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 16-17 (6857-6858)
1998 йил 3 март, сешанба

Сотувда эркин
нархда

*Қадим момолардан қолган имонсан,
Аёл—гуллаётган боғсан, имконсан!*

Инсон она тугайли еруг дунё юзини куради. Тугқиз ой бағрида ардоқлаб, узи бир қалққанда жони минг бор титраган— Она! Чақалоғи тетапоё қилганда жаҳонга сигмай у билан қаламба— қадам одимлаб, ҳар қилигидан қадди осмон қадар юксалган ким? —Она... Энг қувончли онларимизда кимни эслаймиз? —Албатта, онани!

—Кийин дамларда-чи? Кимга суянамиз?

—Онага-да!

—Оғир аҳволда қолсак, ким биринчи булиб мадад қилини чўзади?

—Онаизор. Ғамгузор ҳам, дардқаш ҳам яна она.

Меҳрибон, қули ширин, пазанда ҳам. Саранжом-саришта, катта ховлини озода тутадиган уй бекаси, боғбону молбоқар, беминнат дастёру, доно маслаҳатчи ҳам, энг муҳими, бир этак болани оқ ювиб, оқ тарайдиган мунису мушфиқ жон- фидо инсон ҳам Она!

Лекин иш салгина юришмай қолса-чи? Айбдор яна ... Она. Биров бошқасидан уч олмоқчи бўлса, айнан шу зотни қалқон қилади. Энди тили чиққан гудакдан тортиб, соч-соқоли оқарган мўсафидгача бировдан ранжиса, ҳақорат сузларини, таъна-тошларини яна... унга отади. Бундай дамларда ҳам уксинманг, азиз опа-сингиллар! СИЗ-АЁЛСИЗ! Шу билан сиз ҳамиша ҳақсиз!...

Бахшанда БОЛТАЕВА

АЛПОМИШ ҲАМ АСКАР БЎЛГАНМИ?

Сиз Қизилтепа деган жойни эшитганмисиз? Мен уша тумандаги Ванғози қишлоғида яшайман. Барча болалар қатори мактабга бораман. Афсона, эртақларни жуда яхши кураман. Айниқса, Алпомиш достонини эшитганим сари эшитгим келади. Баъзан ҳаёлимда Алпомишнинг ўзи билан гаплашаман. Яқинда амаким ҳарбий хизматдан келдилар. мен ва уртоқларим ҳавас билан уларнинг орқаларидан юрдик. Эҳ, тезроқ мактабни тугатсайдим, мен ҳам аскар бўлар эдим. Мен бу орзуимни амакимга айтган эдим, улар менга: «Аскарлик касб эмас, бу Ватан олдидаги бурч» — дедилар. Барибир-да, нима бўлсаям мана шунақа ҳамманинг ҳавасини келтириб погонли формалар кийиб юрсам бўлди-да, уша аскар буладиган пайтимда бурчимни узим англаб олавераман, — деб жавоб бердим. «Эй, жиянгинам, бу бурчни фақатгина аскар бўлганимда эмас, ҳозирданоқ англаб боришинг лозим, чунки Ватан ҳимоячиси ҳар кимнинг дилида туғилганидан бошлаб то бутун умр давомида сақланиши керак» — деб тушунтирган бўдилар амаким. Мен у кишидан «Алпомиш ҳам аскар бўлганми» — деб сурадим. Аммо у кишини ўзлари тенги уртоқлари қуршаб олиб, саволим бежавоб қолди. Сунг бу саволимни тарих ўқитувчимизга берган эдим, у киши: «Йўқ, Алпомишларнинг даврида ҳарбий хизмат бўлмаган, аксинча Ватанни ҳимоя қилиш ҳар кимнинг Ватан олдидаги, халқ олдидаги ва ўз вилдони олдидаги бурчи бўлган», — деб жавоб бердилар.

Мен барибир бу жавобдан қониқмадим ва бусаволни ўзимнинг катта бобом, яъни бобомнинг дадалари Ҳусен бобомдан сурадим. Чунки у киши урушга борганлар-да, шунинг учун ҳамма нарсани биладилар. Қишлоғимизда бобомни «Дониш бобо» деб атайдилар. Бобом шунда: «Э, Охунжон ўғлим, биз курган кунларни асло сиз кўрмагилар, шу урушнинг номига ўт тушсин, илоҳим, одамзод ҳам қизиқ-да ўзи. Ҳамма ер Худонинг ери бўлса, яратганга шукрки, ҳамманинг ризқи-рузини бериб турган бўлса, шу урушиб нимани таллашшадилар билмайман. Қўй, ўғлим, сан аскар жангчи бўлишни ҳаёлингдан чиқариб ташла. Аскар бўлмай туриб ҳам Алпомишдан кўра юз чандон зиёдроқ

Ватанингни севишинг — бу сенинг шу она-Ватанга фарзандлик қарзинг булади. Ахир даданг сенга умид билан Охунжоннинг отини қўйган бўлса, сан ушанга ухшаб қўшиқчи бўла қол ўғлим», — дедилар. Мен ўзи қўшиқчиларни унчалик ёқтирмайман. Шунинг учун исимдан ҳам доим норози бўлиб, юраман. «Ойи нега менга шу Охунжон деб исм қўйгансизлар-а? Ундан кўра Алпомиш қўйсангизлар буларди-ку — дедим бир кун. Ойим эса қўлимсираб: «Қўйсанг-чи болам, одамзодга исм бир марта қўйилади. Насиб бўлса, ўғлингнинг

аскар қўлга тушишини сезгач, зим-зиғ тун қоронғусида қилич-ни дуч келган томонга отиб юборгану, лекин қаёққа тушганини ўзи ҳам кўрмай қолган булади. Шунинг учун ҳар қанча излашмасин — барибир қилични тополмай, ҳаммалари келган томонларига қайтиб кетишади. Бу орада тонг ёришиб бобомиз босқинчилар билан ҳал қилувчи жангга киришадилар. Аммо барча жангларда қўлларидан доимо баланд кутарганча галаба сурури билан жанг майдонларидан олиб чиқувчи сеvimли қиличлари бўлмаганлиги учун, у кишининг негидир

ларидан фонарь ёритгичнинг нурини мен томонга тўғрилаб қаҳр билан юриб келатган эдилар.

— Нима қилаяпсан, эси йўқ, изламаган жойимиз қолмади-ку. Ахир онанг бечоранинг юрак-пураги чиқиб кетди-я. Бу нима қилик? Бир оғиз айтмасдан-бетмасдан ярим кечаси бир ўзинг нега бу ерларда сандирақлаб юрибсан, — дедилар важоҳат билан.

— Торобий бобомнинг қиличларини излаб юрган эдим. агар топиб олсам мен ҳам албатта у кишининг ишларини давом эттираман, — дедиму бо-

МЕН ҲАМ НАМОЗ БОТИРНИ БИЛАМАН

Гарчи миллатим урис бўлса-да, ўзбекча гапиришни яхши биламан. Ҳатто куча-қуйда ўзбек онахонлар, отахонлар билан соф ўзбек тилида мулоқот-да бўлсам, улар хурсанд бўлиб, «Барақалла ўғлим, ўзинг яшаётган Ватаннинг тилини, тузини ҳурмат қилишни билар экансан», дейишади. Мен Ўзбекистоннинг тарихида утган қаҳрамонларга жуда қизиқаман. Ким-да-ким болалигининг энг яхши кунлари утган маконнинг қалрига етмаса хор бўлади. Мен бу ҳикматни донишманд ўзбек онахонларидан куп эшитганман. Айниқса, самарқандлик Намоз ботирнинг халқ озолиги учун олиб борган курашлари мени ҳайратга солади. Уша пайтларда халқини, Ватанини севмаган хоинлар бу қаҳрамонни таҳқирлаб Намоз ўғри деб аташган. Аммо ҳақиқатни ҳеч ким енга олмайди. Халқ уни Намоз ботир деганда минг қара ҳақ эди. Қаҳрамонлар ҳаётига қизиқишим бекорга эмас. Яқинда мактабни тугатиб, ҳарбий хизматга қақриламман. Юрагимда Ватан ҳимоясига, унинг хотиржам кунларини асрашдек бурчга буюк садоқат бор. Мен ҳам қандайдир қаҳрамонлик қилиб халқнинг меҳрига, ҳайратига эришгим келади. Менимча, меҳрининг Ватани юракда бўлгани каби қаҳрамонлик ҳам Ватанга бўлган севгидан туғилса керак. Яқинда «Севимли қаҳрамоним» мавзусида иншо эдик. Албатта иншо-ни рус тилида ўқитганим туфайли рус тилида эдим. Мен Намоз ботир ҳақида эдим. Бу иншо мактабдаги барча ўқитувчиларимга маъқул бўлди. Мана мактабни битиришимизга ҳам оз фурсат қолди. Менинг юрагимда ёруғ ҳаяжон бор. Барча тенгдошларим қатори ҳарбий хизматга қақриладиган кунни ҳаяжон билан кутаямман. Уша кун албатта, Намоз ботир ва унга ухшаган халқ қаҳрамонлари руҳи олдида, озо-д Ўзбекистон олдида Ватанни кўз қорачигидек асрашга суз бераман.

Алексей АФНАСЬЕВ,
Самарқанд шаҳридаги
45-ўрта мактабнинг 11-
синф ўқувчиси.

ВАТАН, ОСТОНАНГДАН БОШЛАНАР ДУНЁ!

Азиз болалар! Сиз Ватан ва унинг ҳимоясини анча-мунча тушуна-сиз. Бу ҳақда ўзингизнинг шахсий фикрингиз ҳам бор. Биз шу хусусда Ўзбекистонимизнинг турли вилоятларида яшаб, жонажон мактабларида ўқийётган тенгдошларингизнинг бизга йўллаган мактубларини сизнинг эътиборингизга ҳавола қилаяпмиз. Агар сизда ҳам бу борада айтадиган гапларингиз бўлса, албатта бизга ёзиб юборинг.

исмини Алпомиш қўямиз», — дедилар.

Хатимнинг охирида сизлардан ҳам сурамоқчи эдим. Чунки саволимга ҳеч кимдан қониқарли жавоб ололмадим-да. Хўш, айтинг-чи, Алпомиш ҳам аскар бўлганми?!

Сизларга савол ва салом билан

Охунжон Ҳусенов,
Навоий вилояти,
Қизилтепа туманидаги
Ибн Сино номли мактаб
ўқувчиси.

ТОРОБИЙНИНГ ҚИЛИЧИ ҚАЕРДА?

Бизнинг Чорзона қишлоғимизда бир афсона юради. Айтишларича, буюк бобомиз Маҳмуд Торобий мўғул босқинчиларига қарши миллий озо-длик курашларини олиб борганларидан ўзларига етти газ пулатдан қилич ясаптириб олган эканлар ва у қилич билан ваҳший мўғул галаларидан бир қанчасини қийратиб халқ озо-длиги йўлида бетиним курашган эканлар. Бобомиз ниҳоятда ёвқур, жасур ва қўрқмас бўлиб, ҳатто бир ўзлари, ўнталаб босқинчиларнинг додини берар эканлар. Босқинчилар бу қаҳрамонликларнинг сирини бобомизнинг қиличларидан қуриб, кимда-ким шу Маҳмуд Торобийнинг қиличини қўлга киритиб бизга олиб келиб беролса, унга етти пуштига етадиган олтин-кумуш, яна бунинг устига бутун бошли бир музофотни ҳада қиламиз деб эълон қилишибди. Шунда бобомизнинг қўрқоқ ва хоин аскарларидан бири кечаси секингина у кишининг қиличини олибдию, ёв лашкарлари томон йўл солибди аммо у хоин аскар бизнинг қишлоғимизга, яъни Чорзонага яқинлашганда, орқадан Маҳмуд Торобийнинг қўшинлари етиб келиб, уни қўлга олишибди. Бироқ, унинг қўлида қилич йўқ эмиш, ҳалиги сотқин

қайфиятлари тушқин бўлади ва оқибатда бу жангда ваҳший мўғул галаларининг қўли баланд келади.

Гарчи бу бир ўтмиш афсонаси бўлса-да, менинг назаримда худди Торобий бобомизнинг қиличлари изласам олдимдан чиқиб қоладигандек, доимо у кишининг қалъалари атрофида кезиб юраман. Ҳали кичкина-лигимда бўлган бир воқеа ҳеч эсимдан чиқмайди. У пайтлари эндигина 2-синфда ўқирдим. Уша пайтлар шу афсонага шун-

чалик берилиб кетган эдимки, бутун албатта довурак бобомнинг қиличларини топмасам қўймайман, деб қишлоғимизнинг кунчиқар томонида жойлашган Маҳмуд Торобий қалъасига жўнадим. Қуёш ботиб қоронғу тушса ҳамки, сон-саноксиз қабрлар оралаб уша афсонавий қиличнинг излай бошладим. Бу қиличга шу қадар чуқур меҳр қўйишимга сабаб мен Маҳмуд Торобий бобомни азалдан жудаям яхши курадим. Айниқса, у кишининг босқинчиларни бизнинг қишлоғимиздан тортиб токим Кармана чўлигача қувиб борганликларини эшитсам, у кишига бўлган меҳрим янада ошиб, мен ҳам албатта қасоскор бобомнинг қиличларини топиб, у кишининг ишларини давом эттираман, деб аҳд қилардим. Тун ярмидан ошиб кетса-да, уйга қайтишни ҳаёлимга ҳам келтирмай, барибир ишимни давом эттиравардим. Шунда қалъа дарвозаси томондан Сайфулла бобомнинг:

— Олимтой, ҳой Олимтой, — деб қақирганлари эшитилди. Азбаройи қўрққанимдан ҳа, дейишга ҳам мажолим қолмай, ерга утириб қолдим. Бобом қўл-

ун ҳунарни, моҳир уста бўлганлар. Замоннинг зайли билан қилич ушланга мажбур бўлганлар. Сенинг юрагингда юртинга, Ватанинга бўлган меҳр ҳар қанақа утқир қиличнинг дамидан ҳам кучишроқдир. Сен яхши-си, ўз юрагиндан оламларга, ўзинг туғилиб ўсган тунроққа нисбатан меҳр изла, садоқат изла. Ана шунда Торобий бобомнинг руҳлари сенга мададкор бўлиб ҳамиша қўлаб юради. Токи элимиз, юртимиз, Ватанимиз тинч, осойишта ва бахтли яшар экан, Торобий бобомизнинг руҳлари доимо шод булажак.

Мана уша воқеага ҳам анча йиллар бўлди. Мен ушандан буён улғайсам, келажакда зоти бўлишни орзу қиламан. Ва бу орзумга эришиш учун тинимсиз изланиб келаяпман.

Олимжон НАСРУЛЛАЕВ,
Бухоро вилояти, Жондор
туманидаги 127-
лицейнинг 11-синф
ўқувчиси.

МЕН

Аямнинг айтишларича, кулдамда ун бир ёшга тулар эканман. Мучалим — йулбарс. Аллақандай маймунми, куёнми булмай, йулбарслигимдан суюнаман.

Феруза уртоғим булса: «Мен ёзда ун иккига кираман, сен бир ёш кичик бўлатуриб, қанақа қилиб, мучалдош буласан?» дейди.

Қаердан билай? Йулбарсми — йулбарс, менга шуниси ёқади.

Мен ёмғир шовуллаб ёғаётганда айвон деразасини очиб қуйиб, китоб уқиб утиришни яхши кураман. Яна катта акам дадамга совға қилган компьютерда «Муъжизалар майдони» уйинини ўйнаб, укамни ютсам ҳам мазза қиламан. Ужарлигим аямга, юз-кузим, қул-оёқларимнинг узунлиги дадамга, гапни топиб гапиришим, чоқим чиройилиги, қулим ширинлиги бувим (дадамнинг ойилари)га ухшар эмиш. Мен бувимни бир мартаям кўрмаганман-ку, қандай қилиб уларга ухшайман, қизиқ? Бувим аллақачонлар дунедан утиб кетганлар-ку...

ДАДАМ

Дадамни купчилик: «Тил-

ло одам», дейди. Бу зур деганлари булса керак. Дадам ҳақиқатан, жуда яхшилар. Фақат тез-тез касал буладилар, акамлар уларни касалхонага олиб боришади. Улар касал булсалар — ҳаммадан менга қийин. Математикадан ёлғиз узим дарс қилишга тўғри келади. Дадам булса: «Узингга ишон, сендан ажойиб математик чиқади» дейдилар. Умуман, дадам укам икковимизни жуда куп мактайдилар, кам уришадилар. Улар уйда булсалар, вақтида овқатланамиз, вақтида дарс қиламиз, вақтида телевизор кураимиз. Дадам уйда вазифа дафтарларимизни, кундаликларимизни эринмай текширадилар.

Кучага чиқсалар ҳам роса куп китоб сотиб олиб келадилар, менга алоҳида, укамга алоҳида китоб совға қиладилар. Дадам бизни ҳар куни эрталаб лимон чой ё асал чой

ичиш, творог ейишга мажбур қиладилар. Кечкурунлари эса олма, нокларнинг пустини артиб, тақсимчаларимизга териб қўядилар. Ҳеч ким менинг дадамчалик болаларни яхши кўрмаса керак деб ўйлайман.

А Я М

Аям тикишни ёмон курадилар. Уйимизда кимнингдир кийими сукилса, ё йиртилса: «Қизим, мендан кўра сен чиройлироқ тикасан, эплаб қўя қол» дейдилар. Тунов куни уйимизда галати воқеа бўлди. Бизга мактабдан «Дока маска (оғиз тўсқич)ни тикиб келинлар» деб буюришди. Тикишни уддалай олмадим, аямга айтсам, «билмайман» дедилар.

«Хамманинг аяси тикиб беради, сиз ҳеч балони билмайсиз» десам, аям: «Мен сендай пайтимда кетмон чопиб, ер экканман. Бозорга кар тошқа-пиёз сотиб, оила боққанман» деб роса хафа булдилар. Ҳатто, йиғладилар. Гапирган гапимга пушаймон булдим. Ахир, аям қишлоқда усганларда. Дадалари ҳам эрта вафот этиб кетган. Балки, шунинг учундир аям куп йиғлайдилар. Ҳатто, телевизорда Мадҳиямиз айтилса ҳам йиғлайверадилар. Руслан Чагаев чемпион булиб байроғимизни кутариб майдонда югурганда ҳам роса йиғладилар. Укам: «Чапак чалиш керак,

йиғлаш керак эмас», деса: «Сен кул булиб яшаб кўрмагансан, бунинг қанақа қувончилигини билмайсан», — дейдилар. Умуман, аямнинг гаплари қизиқ. Ўзбекнинг «Мехробдан чаён»и ҳар куни кино булиб, телевизорда курсатилавермайди, соат 12 да булсаям кўрасизлар», дейдилар. Бобур ролини «Абдуқундузовдан бошқага ишонмайман» дейдилар. Куп гапларига тушуниш қийин. Балки, каттароқ булсам, тушуниб қоларман.

ЯНА МЕН

Дадам менга: «Кундалик ёзгин, қизим. Катта булганда керак булади», — дедилар. Ўзлари чиройли ялтироқ муқовали умумий дафтар олиб келиб бердилар. Ҳамма ёзганимни сизга ўқиб бериб утирмайман. Баъзи бетларини ўқиб бераман. Сизга қизиқ кўринса, айтсангиз, кейин батафсил таништираман.

«Дадам операция булиб, икки ойдан буён касалхонада ётибдилар. Аям уларга қараб утирибдилар. Олдинлари: «Уйда катталар булмаса хоҳла-

ган ишимни қиламан, мазза» деб ўйлардим. Йўқ, аям-дадам икковини ҳам уйда булгани яхши экан. Эрталаб узим тураман. Олдинлари аям: «Турақол, асалим, мактабга кеч қоласан», — дердилар. Укам икковимизнинг кийимларимиз доим тоза ювилган, дазмолланган буларди. Энди Ко-

Танишув

мила опам (Аямнинг жияни) «Хоҳласанг с, хоҳласанг ич, инжиқлик қилма» дейди...

«Ур-ре! Дадам менга уйда мушук боқишимга рухсат бердилар. Санобар холамлардан чиройли мушукча обкелдим, отини Наъла қўйдик. «Қирол шер» мультфильмидаги Наъла бор-ку, ушанинг отини олдим».

«Дадам бизга шахмат совға қилдилар. «Телевизорни камроқ кўринглар, шахмат уйнашни урганинглар» деяптилар, ўзлари ургата бошладилар. Қийин экан роса».

«Вой-буй, синфимизга янги келган дутонанинг уйини курсангиз оғзингиз очилди, деворларида гиламлар, қандиллари катта, роса чиройли. Айтсам, аям: «Бизнинг шкафимиздаги китобларимиз ундан ҳам чиройлироқ», — дейдилар. Айтдим-ку, менинг аям ҳам, дадам ҳам қизиқ одамлар...»

ЯНА АЯМ

Аям мен ҳақимда ҳикоя ёзганлар. Аямни ҳам танийсиз: шоира Қутлибека. Тугри, исмимни яширганлар, ба-рибир мен узимни танидим.

Ҳатто, укам ҳам таниди. Тилини чиқариб: «Сен, сен» деб кулди. Дадам: «Бир-бирларингни «сизсираш» шарт эмас, қадим туркийлар доим ҳаммалари «сен» деб мурожаат қилишган деган эди, укамга ёқиб тушди, шу-шу мени «сен»лайди. Дарвоқе, аямнинг ҳикоясини айтиб бермоқчи эдим: Тингланг, йўқ, яхши-си, уни янаги сафар айтиб бера қолай, бу гал уйимизда булган қизиқ гаплардан айтиб бераман.

ҚИЗИҚ ВОҚЕАЛАР

Мен унда икки яшар экан-

дирсак: «Бу ҳам меҳнатга келади, болам. Сенинг олдинга етиб келгунча қанча-қанча одам тер тўккан, сен зое қилсанг, ушаларнинг меҳнатига туфлаган, нонқур буласан» — дейдилар.

Дадам секин гапирсалар ҳам, улардан ҳайиқиб турамиз. Агар суз бериб, ваъда-мизда турмасак, қаттиқ жазолайдилар. Масалан, укам «Ярим соат кучада ўйнаб келаман» деб бир соат қолиб кетса, қайтиб кучага чиқармайдилар. Дадам ёлгон гапни, исрофгарчилиқни, дангасалиқни, беҳуда утиришни ёқтирмайдилар. Ўзлари доим ўқийдилар, ёзадилар, яхши китобларни таржима қиладилар.

Дадамнинг тил байрамида Сурайё жиянимга ёзиб берган шеърлари:

Она тилим — доно тилим,
Дунёда бир доно тилим.
Қошдек тилим, кўздек
тилим,
Туркий тилим, ўзбек тилим.

Мустақиллик байрамимиз кунда Муҳайё жиянимга ёзиб берган шеърлари:

Ўзбекистон — онажон,
Озодлигинг чин бўлсин!
Биз каби ўғил-қизинг
Тунтилгич чақин бўлсин!

Ниез жияним кичкиналиги учун унга тез айтишлар ёзиб берганлар. Қисқаси, бизнинг уйда зерикши йўқ.

Телевизорда қайсидир кинони кутиб ё овқат пишгунчами озгина бекор қолсак ҳам дадам дарров топишмоқ айтадилар:

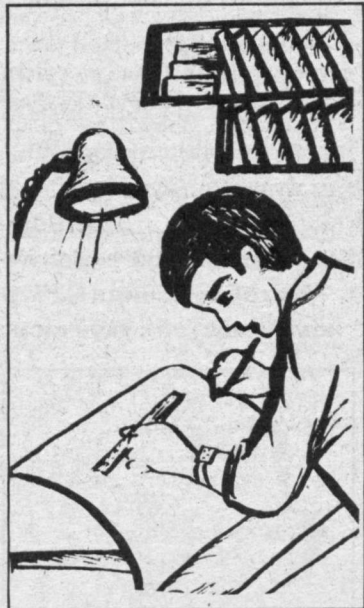
Узундан-узун кўча,
Кўча тўла лўливачча.
Тополмаймиз. Шаҳар берамиз.
Дадам ўзлари айтадилар:
Чумоли, энам.
Ёки харитадан шаҳар топамиз:

— Тўрт ҳарфлик денгиз номи, — дейдилар.

Буни осонгина топамиз: — Орол, — деб жур булиб шовкин соламиз.

Уйимизга тез-тез меҳмонлар ҳам келиб туради. Учта акам, учта келинойим, бешта жияним (иккитаси узимдан катта) бор. Улар ҳақидаям кейин айтиб бераман.

ОРЗУ.

Уйда сизири борларга мазза: қаймоқ ейди. Қаймоғи сузилган сутни пишириб қатиқ қилади. Қатиқ ортса докадан сувини сизиб, сузма қилади, сузма ортса, қурут қуритади. Куртдан куртова... Мабодо сутни иссиқ кунларда ачиб қолса — пишлоқ, ортса ширин кулчаларга солиб яна бир егулик..., Сигир боққанларга мазза: ўғити атиргулу дарахтларга, помидору пиёзга, ҳатто... ўсмага даво! Гуллар гуркирайди, дарахт йўғон тортади, помидорга шира, пиёзга жон киради. Ўсма эса қошда янада қора қоладиган бўлади! Ҳа, сигир боққанларга мазза: қаймоғу қатиқнинг идишларини ювиш, сизирхона озодлиги — уйда пашша-чивиларнинг йўқлиги учун курашиш унга кун бўйи ем-ҳашак ташиш қайғуси — демак, қуюқ

қаймоқ емоқ учун МЕҲНАТ керак!
«УРУҒ-АЙМОҒИМ — ҚУЮҚ ҚАЙМО-
ФИМ» саҳифаси эса ширин қаймоқ, сут-
қатиқ каби қонингиз, жонингизга керак
бўлган амма — холаларингиз, тоға — ама-
киларингиз... қариндош-уруғларингиз ҳақи-
да! Оиламизнинг мустаҳкамлиги, хонадон
ободлиги қариндош-уруғларнинг иноқлиги-
ю борди-кетдилар, олди-бердиларнинг ўзи-
га хос меҳнат машаққатидан ҳам иборат.
Ёзинг, саҳифамизнинг ҳаммашалик ишти-
рокчилари бўлинг. Сизнинг мактубларингиз
ўзбек оилаларининг об-ҳавосини олиб кела-
ди. Бу ҳавонинг мусаффолиги учун кураш-
моқ юртимиз тинчлиги, ҳаётимиз фаро-
воқлигидан дарак беради.

кашлиги, кулиб бизни ҳам
кулдириб юришини яхши
қурамыз. Шундай экан, сиз-
ни биз ҳам жуда-жуда ёмон
қуриб қолдик. Биринчи она
тирик була туриб, иккинчи
оналар керак эмас!

**Саломат ҲАКИМОВА,
Марғилон шахри**

ҚАРИНДОШИМ — ЖОН РИШТАЛАРИМ

Отам эрта қазо қилдилар.
Мен-8, укам-6, сингилларим-
2 ва 4-синфларда ўқирдик.
Онам яна янги фарзанд ку-
таётгандилар. Ҳеч қасрда ҳеч
ким ишламас, ҳовлимиз ҳам
торгина эди. Аммо кушни-
ларнинг, қариндошларнинг
кўнгли кенгина экан. Онам
янги укамни олиб келганла-
рида уйимиз яна ҳам тулиб
кетди. Укам худди дадамни-
нг ўзи эди. Ёдгорбекка холам
янги аравача, тоғам онамга
иссиқ кийим-бош, аммам мен-
га спорт кийими, амаким пах-
та ёғи, поччам қопда гуруч,
ун келтиришди. Тушган кўн-
гиллар кутарилди, йиглаган
қўзлар Ёдгорбек билан бирга
аста-аста қулишни урганди.
Қариндошларим-жон ришта-
ларим. Улар омон бўлишсин!

**Жонибек ҲАЛИМОВ,
Наманган вилояти,
Поп тумани,**

**Гурумсарой
қишлоғи.**

«ЎГАЙ» СЎЗИ ЁҚМАДИ

Мен оилада энг кенжа қиз-

ман. Балки шунинг учундир,
опаларим мени жуда яхши қу-
ришади. Мен эса уларни. Энг
катта опамнинг болалари бор.
Мен уларникига тез-тез бориб
тураман. Жиянларимни уйната-
ман. Опамнинг уй-юмушларига
қарашаман. Опам эса менга чи-
ройли-чиройли қуйлакчаларти-
киб берадилар. Узимга ҳам ти-
киш-бичиш ургатадилар. Ҳозир
опам бичган қуйлакларни бема-
лол тика оладиган бўлганман.
Хуллас, бошқа опаларим қатори
энг катта опамни ҳаммадан ҳам
кўпроқ яхши кураман.

Бир куни уларнинг уйла-
рида ухлаб ётган эдим, куш-
ни хонада икки аёлнинг суҳ-
бати эшитилди:

— Шунақа катта қизингиз
борми? — суради бегона аёл
— Эй, йўқ. У қизим эмас,
— деб жавоб берди опам.
— Булмаса сингилнингизми?
— қизиқиб суради яна.
— Йўқ. Угай синглим, —
деди опам.

Гап мен ҳақимда бораётган
эди. «Угай» сўзини эшитиб
қўл-оғим музлаб қолгандек,
йўқ, музлаб қолди. Нима қи-
лишимни билмай, қўзимдан
ёш оқиб кетаверди. «Угай»
сўзи менга мутлақо бегона
эди. Аммо опамнинг оналари
вафот этгач, онам уларга она-
лик қилганларини билардим...
Наҳотки, опам учун мен ҳақи-
қий сингил була олмадим?
Сингил сўзини олдида
«угай»ни қушиш шартмиди?

**Нодира АЛИМОВА,
Сирдарё вилояти,
Гулистондаги хунар
мактаби ўқувчиси**

Уруғ-аймоғим — қуюқ қаймоғим

АММАМ КЕЛГАН

КУН

Менинг аммам дўхтирлар.
Кичиклигимда Раъно амма-
нг келаяпти, жим ухла, —
дейишса дарров ўзимни уйқу-
га солардим. Чунки аммажо-
нимнинг касал бўлганимда
менга тикадиган катта-кичик
ниналари бор эди-да! Шу ам-
мам поччамиз билан уришиб
уйимизга қайтиб келдилару
ойимнинг тинчи йўқолди.
Тез-тез дадам билан уришадиган,
кийим-кечаклар талаша-
диган бўлиб қолдилар. Чун-
ки Раъно аммам фақат бу-
вим-бувамга ҳам ойимни ёмон
кўрсатиб қўймадилар, балки
ойижоним дадамга ҳам ёмон
қуришиб қолдилар. Натижа-
да дадам ичиб келадиган,
баъзан уйга келмайдиган ҳам
бўлиб қолдилар. «Амма бор
жойда-ҳамма бор», дейдиган
аммажоним тезроқ уйларига
кета қолсалар, бизнинг уйда
ҳамма уз урнида бўлармиди?
Дадам-дада бўлиб, онам-она
мулойим келин бўлиб, бувим
— насиҳатгуй, бобом-билим-
дону эртақчи инсон бўлиб...
деганларидай. Оиламиз тин-
чини йўқотган Раъно амма-
нинг нинасини эмас, узини
ҳам жуда ёмон қуриб қолдим!

ДИЛБАР,

**Кашқадарё вилояти,
китоб туманида Бобур
номли мактаби ўқувчиси.**

МЕНИНГ ВИДЕОЧИ ТОҒАМ

Расул тоғам боғдорчилик
соҳасида ишлаб, уйга ҳар хил
кучатлар олиб келиб экиб
берганлар. Лимон, хурмо,
жийда-ю, анор... Ҳатто биз-
нинг иқлимда усмайдиган
айрим гуллар, мевали дарахт-
лар ҳам тоғамнинг билимдон-
ликларидан тутиб, ҳосилга
кириб кетган. Бунинг устига
тошлардан йўлаклар, зина ва
чиройли уйлар қуриб, ҳамма-
нинг кўзини қувнатганлари-
ни айтмайсизми? Ҳаммамиз-
ни хурсанд қилиб юрган уша
тоғажонимга қўзлар тегиб қол-
ди! Ҳа, ҳа, ишонаверинг, Ра-
сул тоғамга қўз тегди! Туппа-
тузук ишларини ташладилар
Узумларни тараб, пишганида
уларни сотиб, ортгандан ҳат-
то шинилар қилиб юрадиган
тоғажоним узумга касал-
лик тушса ҳам пинак буз-
майдиган бўдилар. Ҳатто
пишган хурмоларни териб
олишга ҳам «қўллари тегма-
ди». Улар қарға, зоғларга қиш
буйи ем бўлиб, дарахтда қо-
либ кетди. Ўзлари эса... Ке-
чани кеча, кундузни кундуз
демай, уйгоқ ва ухлоқ дамла-
рини алмаштириб «киночи-
ман» деб «съемка»га берилиб
кетдилар. Қаёқданам видео-
камера олдилару, қаёқданам
киночи бўлиб қолдилар!
Туйларда, ЗАГС, ҳатто иф-
торликларда қатнашиб одам-
ларни суратга оладилар. Улар-
ни «монтаж» қилиб «кино»
ясадилар. Биз ҳаммамиз бун-
дай йўл билан пул топаётган

тоғамиздан хафамиз. Бизга
уларнинг жарақ-жарақ пулла-
ри керак эмас, балки уз касб-
ларини тинчгина давом этти-
риб, оиламизни мевазорубоғ-
зорлари билан хушнуд этиш-
ларини тилаймиз.

**Сурайё ҲАЙДАРОВА,
Сурхондарё вилояти,
Сариосиё туманидаги
Заргар қишлоғи.**

НОДИРАНИНГ ИККИ АЯСИ БОР

Синфдошимиз Нодирани
ҳаммамиз яхши қурамыз.
Аълочи. Меҳрибон, ҳазил-
каш. Аммо ҳазилкашлиги
кейинги пайтларда йўқолиб,
ҳеч кулмайдиган, бизни ҳам
кулдирмайдиган бўлиб қол-
ди. Қизлар «дадаси уйига яна
битта ойи олиб келибди» деб
шивирлашганларини эшитиб,
умуман бизларга қўшилмайди-
ган ҳам бўлиб қолди.

Ҳурматли Нодиранинг
«Иккинчи ойиси!» Синфдо-
шимиз тинч, қувноқ яша-
шини жуда-жуда истаймиз.
Сиз ҳам газетани ўқиётган
бўлсангиз, истагимиз, тезги-
на Нодираларникидан бош-
қа ёққа чиқиб кетинг! Ахир
Нодира уз онаси ва уз отаси-
ни жуда-жуда яхши куради.
Биз эса Нодиранинг ҳазил-

Суратни Тошкентдаги 274-мактабнинг 7-синф ўқувчиси Лут-
филла Икромов чизган.

ЁШ ИҚТИСОДЧИ

YOSH IQTISODCHI

"Тонг юлдузи"га иқтисодий, илова газета

БОБУР ЭРГАШЕВНИНГ СИНФДАГИ ЎРНИ

... Мактаб ҳақиқий байрам ли-
босига бурканган. Унча баҳайбат
ҳам эмас, кичик ҳам эмас йигин-
хона (зал) эса келинчакнинг уйи-
дек ясалган, файзли. Аллақачон
мактаб раҳбарлари, ўриндиқлар-
га қўнган 35-40 чоғлиқ ота-оналар
сахнага қараб, нафасларини ют-
гандек, жон ҳовучлаб ўтиришиб-
ди. Ҳа-да, ҳаяжонланмай бўлар-
канми, ҳозир уларнинг полон-
лари "Алифбе" чўққисидан кўта-
рилиб, фанлар осмонига парвоз
қилишади.

Ана, синф раҳбари Хулкар Иб-
роҳимжон қизлари сахна ёнига
келиб йиғилганларни "Алифбе
байрами" билан қутлади. Муалли-
манинг гапларига мусиқа раҳба-
ри Обиджон Расулов бошлиқ со-
зандастар басталаган қувноқ куй
уланиб кетди. Саҳна янги ўзбек
ёзуви ҳарфлари тимсолларига

айланган - кичкинтойлар билан
тўлди. Ҳар бир ҳарф тимсоли
бийрон тили билан дона-дона
қилиб "ўзини" таърифлади. Меҳ-
монга келган ота-оналарнинг бур-
ро-бурро сўзлаётган фарзанди
ижросидан яйраб, фахрланиб,
энтикканидан елкаси бир маром-
да қанот қоқиб кўярди.

Ҳарфлар айтишуви тугаб, на-
вбат кўшиқ ва рақсларга етди. Бу
завқиб издиҳомда Ватан, Истик-
лол, Орзу, Билим, Ҳурмат, Одоб,
Дўстлик, Табиат - борингки жами
эзгуликлар улуғланди. Ёш юрак-
лар нафасида садо берди.

Уларни 3-синф ўқувчилари таб-
риклашди. Мактаб раҳбарияти
номидан Р.Бўронова билан Н.На-
зарова, синф ота-оналар гуруҳи
номидан М.Мирзаҳмедавлар
тўлқинланиб сўзлашди.

Маросим тугагач ҳам йиғинхо-

надан чиққиси келмай турган бир
"байрам бола"ни суҳбатга торт-
дим:

- Отинг нима, укажон?
- Исми-шарифим Бобур Эргаш
ўғли!
- Нечанчи синфдасан?
- Биринчи синфда.
- Ўртоқларинг борми?
- Кўп. Синфимизда 37 та дўстим
бор.

- "Алифбе"ни кеча тугатдила-
рингми?

- Қачон эди-ю!
- Байрамни бугун ўтказдила-
ринг-ку?

- Ўқиш-ёзишни ўрганиб бўлиб,
кейин байрамга тайёрландик-да!

Нариоқда бир гуруҳ болалар
бизга қараб туришибди. Сездим,
ўртоқлари Бобуржонни қуттишпти.
Тўрт-беш ойдаёқ кичик жамоада кат-
та ўрин топган бу доно болакайни
дўстлари сафига кузатар эканман,
юрагимда яшариш хиссини туйдим.

**К.Мўйдинжон қизи,
Тошкент шаҳридаги
49-мактаб.**

ИНОҚ АКА-УКАЛАР

Бу болакайлар ҳали ёш, лекин
ўзларини катталардай тутишади.
Авазбек билан Фарҳодбек Фафуржо-
новлар Тошкентдаги 248-мактаб-
нинг 4- ва 2-синфида ўқийдилар.
Мақтабга кетаётганда укасининг
сумкасини кўтаришиб, синфхонаси-
гача кузатиб кўяди. Дарс тугагач,
уйга биргалашиб қайтишади. Ал-
батта, у Фарҳодга уй вазифаларини
тайёрлашда ҳам ёрдам беради.
Улар мактабга бизнинг уйимиз ол-
дидан ўтишади. Яна ниманидир
инглизчалаб гаплашиб кетишади.

- Авазбек, инглиз тилини била-
санми? - сўради кўшни аёл.

- Ҳа, мен инглиз тилидан кўшим-
ча дарсга қатнашаман.

- Мактабдами?

- Йўқ, кўшнимизга. Улар институт-
да дарс берадилар.

- Уканг Фарҳод ҳам қатнашяпти-
ми?

- Йўқ. Мен ҳар ўтган дарсимни
укамга ҳам ўргатяпман. Биз бема-
лол унча-мунча гаплаша оламиз.

- Баракалла. Ойинг Райҳонча ҳам
хурсанддир, - деб яна кўшиб кўйди
кўшним. Роса эслик болаларда!

- Биз ойимнинг катта ёрдамчила-
римиз.

- Нима ишлар қила оласизлар? -
сўрадим мен.

- Биз навбатлашиб овқат пиши-
рамыз. Уйни йиғиштириб супура-
миз, идишларни ювамиз, чанг арта-
миз.

- Ойинг ишдан келгач, бизни-
кига чиқсинлар.

- Бўпти, биз кетдик. Ойим келгун-
ларига қанча картошка қову-
риб турайлик. Хайр.

Болалар югуриб кетишди. Дарҳа-
қиқат, Райҳонча болаларини уйда
қолдириб, ишга чиққанига ҳам беш
йилдан ошди. Ўғиллари жуда одоб-
ли болалар бўлиб улғайишяпти, кўз
тегмасин. Қандай вақтда бўлмасин
уйларига борадиган бўлсангиз, Рай-
ҳончанинг йўқлигини билдириш-
майди. Ҳаммаёқ озода, саранжом,
чанг-ғубор йўқ. Ака-укалар олдингиз-
га дарҳол дастурхон ёзадилар...

Биз уларга ҳавас билан қарар
эканмиз, ака-ука ўлғасидаги меҳр
ҳеч қачон уларни тарк этмаслигини
тилаб қоламиз. Бир-биридан меҳ-
рини дариг тутмайдиган оға-ини-
лар оқибатига не етсин. Бундай
фазилатли фарзандлар нафақат
ўзаро, балки ота-оналарига, кўни-
кўшнига, эр-юртига, Ватанга садо-
қатли, вафодор, меҳр-оқибатли ко-
мил инсон бўлиб етишишига ишо-
намиз.

**М.ИКРОМОВА,
Мирзо Улуғбек тумани.**

МАКТАБДА НАВРЎЗНИ НИШОНЛАШ

Баҳор кириб келиши бил-
лан ҳамма ерда бўлгани
каби бизнинг мактабимизда
ҳам ободончилик ишлари
бошланиб кетади. Баҳорда
Наврўз байрами, онажонлар
байрами ўтказилади. Макта-
бимиз ҳовлисидаги гуллар
тагларини юмшатиб, дарах-
тларни оқлаймиз. Синфхо-
намизни новдалар, ҳар хил
қоғозлардан ясалган гуллар
билан безатамиз. Шу кўйи
хонамиздан баҳор нафаси
аримади. Байрамларга
синфимиз раҳбари Комила
опа бошчилигида катта тай-
ёргарлик кўрамыз. Наврўзга
атаб шеърлар, кўшиқлар ва
лапарлар тайёрлаймиз. Ме-
нимча, халқимиз алломала-
ри, олимлари, адиб ва шо-
ирларини ёдга олишимиз

зарур. Кекса устозларимизни
таклиф қилсак, кечамиз
янада файзди ўтарди. Уну-
тилиб кетилаётган лапар ва
термалар, айтишувларни,
миллий кийимларимизни,
урф-одатларимизни намо-
иш қилсак, жуда яхши бўла-
ди. Синфимиз қизларидан
қайси бирининг бувиси бўш
вақт топиб, бизга ҳам момо-
ларимиз тайёрлаган баҳор
таомларини тайёрлашни
ўргатсалар соз бўларди.
Байрамларимизга ташриф
буюрган меҳмонлар ҳам
кайфиятлари кўтарилиб,
унутилмас таассурот олар-
ди. Ҳа, биз Наврўзни шун-
дай нишонламоқчимиз.
Сиз-чи?

**Иродахон Баҳодиржон
қизи.**

никса математика, физика, география сингари та-
биий фанлардан етарли билимга эга эмаслиги,
улар чет эллик кўп тенгдошларидан орқада эканли-
гини таъкидлади. Ижтимоий сўровларда аниқлани-
шича, мамлакатдаги 8 ёшли болаларнинг 40 фоизи
халигача ўқиш-ёзишни билмас экан. Бундай нохуш
ҳолатга тезда барҳам бериш зарурлигини ўқидир-
ган ҳукумат раҳбари мамлакатда ўқув тарбия иш-
ларини ривожлантириш учун 2 миллион доллар
маблағ ажратилганини маълум қилди ва жамоатчи-
ликни ёш авлодни замонавий билимлар билан
қуроллантириш йўлидаги умумхалқ ҳаракатида
фаол қатнашишга чақирди.

АМЕРИКАЛИК ЎҚУВЧИЛАР КИМДАН АЪЛОЧИ-Ю, КИМДАН ОРҚАДА?

Яқинда АҚШ мактабларининг юқори синф ўқув-
чилари орасида тест саволларига ўхшаш тарзда
сўров ўтказилганди. Ўқувчиларнинг жуда кўпчили-
ги давлат ва жамият томонидан паст баҳо олди.

Мамлакатнинг келажаги саналмиш ёшларнинг
билим даражасидан ташвишланган президент Бил
Клинтон яқинда радио орқали катта нутқ сўзлади.
У америкалик болалар бугунги космик асрда ай-

ИШЛАТИЛГАН БУЮМИНГИЗНИ ЯНГИСИГА АЛМАШТИРИБ БЕРИШМОҚДА

ларнинг ҳам ҳақ-ҳуқуқларини ка-
фолатлашга катта эътибор бе-
рилаётир.

Катта ёшдаги табдиркорлар-
нинг ишончли, тезкор дастёрига
айланиб қолган уяли телефон
алоқаси бугун ёшлару ўсмирлар-
нинг орзусига айланди. Ҳатто
кичкинтойлар ростакамига жуда
ҳам ўхшаб кетадиган уяли теле-
фон ўйинчоғи билан ғурурлани-
шади.

Бошқа мамлакатларда бўлгани
каби, бизда ҳам хорижий товар-
ларга ўч кишиларни бир нарса
чўчитиб турарди: у ҳам бўлса,
буюм бузилиб қолса тузаттириш,
таъмирлаш, эҳтиёт қисмлар топиш
муаммоси. Бу муаммони биринчи-

лардан бўлиб "DAEWOO UNITEL"
уяли телефон алоқаси компанияси
MOTOROLA ва SIEMENS компания-
лари билан биргаликда ҳал этди.
Энди бу компания сотган ўз товар-
ларини яна қайтариб оладиган
бўлди. Бу ҳақда компания мижоз-
ларидан бири Анвар Мухамедов
"ВВ"да шундай ёзади:

"Товарни қайтариб олиш" ти-
зими билан илк бор танишдим.
Бу мен учун бутунлай қутилмаган
ҳолат бўлди. Менинг SIEMENS S6
телефон аппаратим бинойидек
ишлаб турувди. Компания вакил-
лари уни алмаштириб бермоқчи
эканлигини айтиб қолишди. Сез-
маган эканман, аппарат сезилар-
сезилмас ёрилиб қолган экан"

DAEWOO

UNITEL
GSM CELLULAR SERVICE

Республикамызда бозор муно-
сабатлари қарор топмокда. Ай-
ниқса, сўнгги вақтларда сотув-
чилар билан баробар харидор-

ТУРЛИ-ТУМАН БОЗОР БОР...

МАҲАЛЛИЙ, МИНТАҚАВИЙ
ВА ЖАҲОН БОЗОРЛАРИ
БИР-БИРИДАН НИМАСИ
БИЛАН ФАРҚ ҚИЛАДИ?

Маҳаллий бозор - бу муайян мамлакатнинг давлат чегаралари доираси билан чекланган шаҳар, туман, вилоят ҳудудларидаги бозорлар ҳисобланиб, улардаги товарлар қўлами ва хилма-хиллиги энг аввало маҳаллий қишлоқ хўжалиги ва саноатнинг ривожини ҳамда йўналиши билан белгиланади. Шунинг учун бу бозорлардаги товарлар асосан озиқ-овқат, кенг истеъмол, саноат моллари, хўжалик ва уй-жой қурилиш буюмларидан иборат бўлади. Маҳаллий бозорларнинг турлилиги, уларнинг хусусиятлари шу ерли халқнинг бойлиги бўлиб, бу уларнинг узоқ йиллар мобайнида шаклланган тараққиётининг натижасидир.

Минтақавий (регионал) бозор деганда бир мамлакат доирасидаги минтақалар ўртасида ёки бир неча чегарадош давлатлар ўртасида ташкил этилган бозор тушунилади. Бу бозор ишлаб чиқаришнинг ихтисослашуви асосида юзага келади. Минтақавий бозорнинг маҳаллий бозорга нисбатан имкониятлари кўп бўлиб, мол турлари анча кенг ва меҳнат тақсимооти чуқурлиги сабабли товар алмашилиш қўлами ҳам кенгдир. Чунки бу ерда бир неча минтақалар қатнашади.

Жаҳон бозори халқаро меҳнат тақсимооти орқали бир-бирларига боғланган турли мамлакатлар ўртасидаги барқарор олди-сотди муносабатларидир. Жаҳон бозори минтақавий бозордан фарқ қилган ҳолда ишлаб чиқаришнинг мамлакатлараро ихтисослашувига ва шунга кўра бир-бирига товар етказиб бериш зарурлигига асосланади.

Бу бозорда турли мамлакатлар ишлаб чиқарадиган товарларнинг ҳаммаси эмас, балки мамлакатлараро айирбошланиши зарур бўлган товарларгина сотилади. Бинобарин, жаҳон бозорининг товар асортименти чекланган бўлади. Уларга асосан асбоб-ускуна, нефть, кўмир, металл, пахта, дон, чой, кофе, жун, ёғоч каби товарлар киради. Минтақавий ва маҳаллий бозордаги кўпгина товарлар жаҳон бозорида бўлмайди.

ИНЖИНИРИНГ
ХИЗМАТЛАРИ БОЗОРИ
ҚАНДАЙ БОЗОР?

Инжиниринг хизматлари бозори - бу жаҳон бозорининг бир тури бўлиб, инжиниринг хизматларининг давлатлараро олди-сотди қилинишидир.

Лойиҳалар, корхоналарни қуриш, уларни жиҳозлаш, эксплуатация қилиш бўйича хизматларни махсус инжиниринг фирмалари бажаради. Экспорт инжиниринг фирмалари:

- чет элдаги илмий

ғоялар ва техник ишланмалар бозорида лицензиялар сотади;

- техник янгиликларни хорижда жорий этади;

- мураккаб ва улкан лойиҳаларни амалга оширади;

- инжиниринг билан бирга машина ва ускуналарни экспорт қилиб, етказиб беради ва ҳ.к.

Инжиниринг хизматлари бозорида асосий харидор ривожланаётган давлатлар бўлса, сотувчилар ривожланган мамлакатлардир.

ТАРТИБСИЗ, ТАРТИБЛИ
БОШҚАРИЛАДИГАН
БОЗОРЛАРНИНГ ЎЗИГА
ХОС ХУСУСИЯТИ НИМАДА?

Бозор ўз ривожига бир неча босқични босиб ўтади.

Биринчи босқич - бу тартибсиз бозор босқичи ҳисобланиб, унда бозор алоқалари стихияли тарзда ўрнатилади, ишлаб чиқарувчи учун бозор мавҳум бўлади. Бозор нархининг қандай бўлишини биров кузата олмайди.

Тартибсиз бозорда ўрнатилган қоидалар амал қилмайди. Маданийлашмаган ёввойи бозор иқтисодиётига хос бундай бозорлар ўтмишда мавжуд эди. Аммо унинг айрим кўринишлари ҳозир ҳам сақланиб қолган. Ҳозирги деҳқон бозори, мол бозори ва чайқов бозори тартибсиз бозорга мисол бўла олади.

Иккинчи босқич - бу режали, тартибланадиган бозор босқичидир. Бу шундай

бозорки, унга хос бўлган қонунларга кўр-кўрона амал қилинавермайди, бозор алоқалари шу қонунларга олдиндан мослаштирилиб борилади, ишлаб чиқариш учун бозорнинг ҳолати бир қадар маълум бўлади. Ри-

батта, бозор қонунларини ҳисобга олиш шарт. У бозор мувозанатини таъминлашга қаратилади.

ЭРКИН БОЗОР ҲАҚИДА
НИМАЛАР БИЛАСИЗ?

Бу рақобатли бозордир. Унда сотувчилар ва харидорлардан ҳеч бири бозорда ҳукмрон мавқега эга бўлмайди, аксинча улар доимо рақобатда бўлишади. Рақобат сотувчилар билан харидорлар ўртасида, шунингдек уларнинг ўзлари ичида ҳам бўлади. Бу ерда нарх-навони ҳеч ким назорат қилмайди, нарх бозорда эркин шаклланади.

Ривожланган давлатларда қишлоқ хўжалиги ва кичик бизнес корхоналари маҳсулотларининг бозори эркин рақобатли бозорларга киради. Бундай шаоитда ҳар бир шахс ёки компания ўз салоҳияти билан дон ёки гўшт ишлаб чиқариш тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин. Шу ишлаб чиқаришдан зарар кўрадимиз ёки фойда топадимиз, бунинг учун фақат шу шахснинг ёки компаниянинг ўзи жавоб беради. Ишлаб чиқариш тўхтаб қолмаслигини ёки сифатсиз, кераксиз маҳсулот ишлаб чиқаришнинг олдини олишни шахслар ва компаниялар ўртасидаги рақобат белгилайди.

Рақобат кўзга кўринмаса ҳам, бозор иқтисодиётини ҳаракатга келтирувчи асосий кучдир. Рақобат қариндош-уруғчиликни, ошна-оғайнигарчиликни, маъмурий буйруқбозликни, умуман одамлар орасида ҳар хил андишамулоҳазани тан олмайдиган бир омилки, у охир-оқибатда турмуш фаровонлигини таъминлайдиган бир қуролдир.

МОНОПОЛЛАШГАН
БОЗОРНИНГ МОҲИЯТИ
НИМАДА?

Монополлашган бозор - бу озчилик сотувчилар ва харидорлар ҳукмрон бўлган, рақобат чекланган ёки рақобат умуман йўқ бозордир. Бу бозорнинг ўзи уч хил бўлади:

- монопол рақобатли бозор;
- олигополистик бозор;
- соф монополия бозори.

Монопол рақобатли бозорда нисбатан кўп бўлмаган фирмалар иштирок этсада, уларнинг бозордаги ҳиссаси катта бўлмайди. Бу фирмалар бозорда ҳар хил, лекин бир-бирининг ўрнини босадиган товарлар (масалан, куртка, плаш, пальто) билан иштирок этадилар. Улардан ҳар бири бошқаси билан рақобатлашади, аммо рақобат иштирокчилари сон жиҳатидан чекланган бўлади.

Олигополистик бозорда санокли фирмалар ва компаниялар ҳукмрон бўлса-да, улар ҳам ўзаро рақобатлашадилар. Бу бозорга бир хил ёки фарқланувчи товарлар чиқарилади. Рақобат кўп ҳолларда ишлаб чиқарувчилар билан харидорлар ўртасида юз беради.

Олигополистик бозорга мисол қилиб Япония автомобиль бозорини кўрсатиш мумкин: бу бозорда товарларнинг ҳаммаси (100%) учта фирма - "Тойота", "Хонда", "Ниссан" фирмалариникидир.

Соф монополия бозорида сотувчи сифатида битта фирма танҳо ҳукмрон бўлади. Бутун бир тармоқ шу фирмадан иборат бўлиб, ундан бошқа товар берувчи бўлмайди, унинг товари ўрнини босадиган бошқа товар ҳам топилмайди, рақобат ҳам бўлмайди. АҚШдаги компьютер бозорини шундай бозорга мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Бу ердаги товарларнинг 80-85 фоизини танҳо IBM корпорацияси етказиб беради.

ОЧИҚ ВА ЁПИҚ БОЗОР
БИР-БИРИДАН НИМА
БИЛАН ФАРҚ ҚИЛАДИ?

Очиқ бозор товарларнинг бошқа жойдан эркин келтирилиб ва чегараланмаган ҳолда олди-сотди қилинишидир. Очиқ бозор хориж товарлари учун очиқ бўлган миллий ёки давлатлараро (регионал) бозордир. Очиқ бозор бож тўлови билан ҳимоя қилинмайди, бу ерга товарлар чекланмаган ҳолда келтирилади.

Жаҳон бозори ўз табиати билан очиқ бозор ҳисобланади, унда ҳамма мамлакатлар бемалол қатнаша олади.

Ёпиқ бозор ички бозорга хос бозордир. Ундаги товарлар ҳажми ва турлари аввало маҳаллий ишлаб чиқариш тармоқларининг ривожланиш даражасига боғлиқ бўлади. Шунинг учун бу бозордаги моллар асосан озиқ-овқат, саноат моллари, хўжалик ва уй-жой қурилиш буюмларидан иборат бўлади.

“ПИНХОНИЙ” БОЗОР
ДЕГАНДА ҚАНДАЙ БОЗОР
ТУШУНИЛАДИ?

“Пинхоний” бозор деганда, қонунчилик томонидан тақиқланган товар ва хизматлар билан олди-сотди қилиш ёки фаолият билан шуғулланиш тушунилади. Бундайларга:

- курул билан савдо қилиш; наркотик моддалар бизнеси;
 - қиморбозлик;
 - валюта билан чайқовчилик қилиш;
 - “қўлбола” спиртли ичимликларни тайёрлаш;
 - рэкети (босқинчилик қилиш, қуролланган ўғрилик);
 - контрабанда (чегарадан яширинча мол-товар ўтказиш ёки чет элга ғайриқонуний мол чиқариш).
- “Пинхоний” бозор тақиқланган бозордир. Шу сабабли у давлат ҳуқуқ органларининг доимий назоратида туради. Қонунбузарлар қонун олдида жавоб берадилар.

Академик Ё.АБДУЛЛАЕВнинг “Бозор иқтисодиёти асослари” китобидан фойдаланилди.

ПУЛ

БИР ЕРДА ТУРИШНИ ИСТАМАЙДИ

Сиз ишлаб пул топмоқчимисиз? Топганда ҳам ҳалол - меҳнат қилиб, тер тўкиб! Қерда ишлаб бўларди - тадбиркор бўлибми ё савдо-сотиқ билан шуғулланиб, ёки банк соҳасида ишлаб! Хуллас, ё кўлни, ё ақлни ишга солиб топилган сармоянинг нони ширин бўлади.

Қайси тармоқда бўлса-да, одам мамлакат хўжалигида пулнинг ҳаракати жараёни қандай кечишини билиши керак. Айниқса ривожланган мамлакатларда истеъмолчилар ишлаб чиқариш ва пул муомаласи тарзи билан мустаҳкам алоқада бўлишади.

Шахсий уй хўжаликлари - иш олувчилар дейилади. Улар корхоналарга ўз иш кучларини таклиф (тақдим) этишади (чизмадаги 8-

йўналишга қаранг). Олган маошларига товар сотиб олишади ва ўзларига кўрсатилган хизматлар ҳақини тўлашади (6-йўналиш). Маошнинг сарф-харажатдан ортган қисмини жамғарма банкдаги ўз ҳисоб рақамларига ўтказиб қўядилар (9-йўналиш).

Корхоналарни иш берувчилар деб айтайлик. Улар уй хўжаликларини товар ва иш билан таъминлайди (6-йўналиш). Шу йўл билан топилган фойда ҳамда банкдан олинган кредит ҳисоби-га корхона молиялаштирилади (7-йўналиш).

Давлат шахсий уй хўжаликлари-дан (1-йўналиш), корхоналардан (2-йўналиш) солиқ маблағлари олади ва бу маблағни ижтимоий хизматлар шаклида тарқатади. Давлат халқ таълими, соғлиқни сақлаш ва муҳофаза хизматларини

ўз хазинаси ҳисобидан пул билан таъминлайди (3-йўналиш).

Давлат уларга субсидия шаклида молиявий имтиёзлар ҳам беради (3,4-йўналишлар). Айни вақтда давлат ийжтимоий эҳтиёжларни қоплаш учун банкдан кредит олади. Кредит маълум муддатдан сўнг қўшимча фоиз пул қўшиб қайтариладиган эканини биласиз (5-йўналиш). Бу пулларни банк уй хўжаликлари-га маълум меъёردа беради. Хўжаликлар эса уларни бирор нарса харид қилиш учун ишлатади (7-йўналиш), давлат эса бу пуллардан ижтимоий хизматларни ташкил этишда фойдаланади (5-йўналиш).

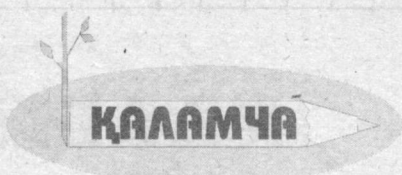
Саҳифамиздаги чизмани қоқ марказида Сиз биржани кўриб турибсиз. Биржа банклар билан корхоналар ўртасида, шундоққи-

на бозорнинг ёнгинасида жойлашган.

Биржа - товар-пул муносабатларини юргизиб турувчи муҳим бўғин ҳисобланади. У улгуржи савдо-сотиқ билан шуғулланади (улгуржи савдо нималиги тўғрисида Сиз газетамизнинг ўтган сонларидан аниқ маълумот олгансиз). Биржа фаолияти баҳосига ҳам, валюта курсига ҳам боғлиқ эмас!

Ҳа, пул бекор туришни ёқтирмайди. Юрган-дарё, ўтирган-буйро деганларидек, пул тўхтовсиз ҳаракат қилиб туради. У ўз "саёҳати" давомида хизмат қилиб, кўпайиб тобора қадрли ортиб боради. Аксинча, уни сандикда асралса занглаб, қадрли кетиб, эгасига ҳатто зиён келтиради.

Пулни ишлатишни ўрганинг, азиз бўлаҳак бизнесменлар!

8

ЁШ ИҚТИСОДЧИ
YOSH IQTISODCHI 16, 17-сонлар 1998 йил 3 март

ҚИЗЛАРГА ЎХШАР БАҲОР

Аввало, юртимизнинг лобар, оқила қизларини баҳор билан, 8 Март байрами билан табриклаймиз. Сиз, азиз ўқувчилар орқали оқила онажонларингизни, меҳрибон бувижонларингизни, ғамхўр она - сингилларингизга ҳам баҳорнинг гул саломини йўллаймиз. Соғ-саломатлик, баҳорий гўзаллик доим ҳамроҳингиз бўлсин.

Шу байрам арафасида газетамизнинг фаол, келажак порлоқ ёш мухбирларини кўп минг сонли муштарийлар номидан ҳам табриклашга ижозат беринг, азизлар! Улар "Ёш иқтисодчи"нинг илк сонларидан бошлаб тахририят топириқларини аъло даражада бажаришмоқда. Бу меҳнаткаш тенгдошларингиз ҳар дақиқанинг қадрини яхши билишади. Ўқишга ҳам, уй юмушларига ҳам, ижодга ҳам вақт топишади. Айни пайтда бу гулгунчалар турли қўл хунарларини ҳам ўрганишяпти.

Бугун "Ёш иқтисодчи" фаоллари Сизларга энг яхши совға деб кўни кеча ёзган шеърларидан гулдас-та тузишибди.

Марҳамат, қабул қилинг, азизлар:

БОЙЧЕЧАК

Сени кўргим келади,
Кўзга суртгим келади.
Қор тагида ўсган чечак-
Бойчечак, оқ бойчечак!

Яшаркансан тоғларда,
Ўсмайсанми боғларда?
Мен тоққа боролмайман,
Ўзинг кел биз ёқларга.

Қор тагида ўсган чечак-
Бойчечак, оқ бойчечак!

ДИЛНОЗА.

ҚАЛДИРҒОЧ

Жуда яқин дугона,
Қалдирғоч билан баҳор.
Доим бирга юришар,
Учиб келади наҳор.

Иккови ҳам меҳнаткаш,
Баҳор тошга экар гул,
Қалдирғоч пой, хашакдан,
Қуриб олади зўр уй.

Гуллатиб ҳамма ёқни,
Ғойиб бўлади баҳор.
Қалдирғоч кетган чоғни,
Айтинг-чи, кўрган ким бор?
ГУЛНОЗА.

БОҒИМДА

Гулбаҳор келди.
Куёшдан яйраб.
Эриб кетдилар-
Оқ, кумуш қорлар.

Шаббада елди-
Қушлардек сайраб.
Тўлиб кетдилар,
Дарё, анҳорлар.

Гуллар очилди,
Атри сочилди.
Баҳор чоғида,
Менинг боғимда.

ДИЛОВАР.

ҚИЗЛАР ВА БАҲОР

Баҳор қизларга ўхшаб,
Гўзал, нафис, дилбардир.
Сочин олдиға ташлаб,
Камалаги чамбардир.

Қизлар борган жойини,
Обод қилади доим.
Баҳор келса чўллар ҳам,
Яшнаб кетар гулдайин.

МАЪМУРА.

МЕҲМОНГА КЕЛГАН ЛОЛА

Ховлимиздаги лола
Соғинганим билдингми?
Мени излаб келдингми?
Бўлгинг келдими бола?

Қийналдингми тоғларда?
Меҳрибон опанг йўқми?
Қилгинг келдими шўхлик?
Зерикдингми боғларда?

Ховлимизда қола қол,
Гилос поспонинг бўлсин.
Косангга меҳр тўлсин,
Менга ўртоқ бўла қол!

МАЛИКА.

ШҶХ ШАБАДА

Шошқалоқ шамол эсар,
Қушни оёгин кесар.
Қор исини қор томон,
Таратади беомон.

Том устида юради,
Шақиллатиб уради.
Кўйлагимни пуфлайди,
Сочларимда ухлайди.

ЗИЁДА.

ҚИЗҒАЛДОҚ

Дала қирда очилар,
Ҳар томонга сочилар.
Бунинг номи қизғалдоқ,
Ҳаммамизга чин ўртоқ.

Куёш кулиб қарайди,
Қизғалдоқ юзин белайди.
Япроқлари ям-яшил,
Тарқатар кўнгил ғашин.

ИРОДА.

БАҲОР КИЙГАН ДАРАХТЛАР

Баҳор келди ниҳоят,
Хурсанд бўлдик биз ғоят.
Баҳорда дарахтжонлар-
Яшил тўн киядилар.

Шохларида кичик-кичик-
Пайдо бўлди тол кучук.

ИРОДА.

МУРАББИЙ КУЁШ

Офтоб-ҳаётнинг нақши,
У кулса, қандай яхши?
Куёшга ўхшаш учун-
Мойчечак кулар нукул.

Кун кўрай деб ғунчалар-
Гул бўлар тугунчадан!
Тандирга кириб хамир,
Бўлар куёшдек патир.

Ишчан ҳар йигит-қизнинг,
Офтобдек иссиқ юзи.
Ҳамма жойда, қисқаси,
Бор офтобнинг ҳиссаси!

Хуллас, мураббий куёш-
Бўлсин бизга бошу қош.

УМИДА.

ТОЛ ЧИВИҚДАН БУЮМЛАР ЯСАШАДИ

Мана, баҳор келиб, дов-дарахтлар уйғонмоқда. Олис-яқин қишлоқларда одамлар тол, тераклар сафидан етилганларини кесишга мўлжаллаб ҳам қўйишди. Сурхондарё вилояти каби иссиқ ҳудудларда "бўй етган" мирзатеракларни аллақачон уй қурилишига сошлаб қўйишди.

Тол дарахтларини эса... калликлаб, ёшартириб қўядилар. Юрти-мизда толнинг йўгон шохларини тилимлаб турли қалинликда тахтачалар ясайдилар. Билакдек, кетмон сопидек шохлар эса сўритокларга ишлатилади. Ундан ингичкароқлари эса яқин ойларда памилдори пояларига суянчиқликка ярайди...

Қолган қисми-чи? Мулойим, тол-тол чивиклар шу кунларда қишлоқдаги ҳар бир ховлида уюлиб қолиши аниқ.

Азизлар! Қадрли ёш хунарманд-

лар, зукко тадбиркорлар, Диққат билан қаранг-а: ховлингиз четида ётган тол чивиклари эмас, балки кучоқ-кучоқ хом ашё-ку. Улар ховуч-ховуч пул-ку! Улар тол чивиклари эмас, балки сизни катта хунар соҳилига йўлловчи яшил кўрсаткичлар-ку. Улар - бой халқ амалий санъатидек жаннатга элтувчи қил кўприк. Одамни улкан бизнес чўққисига кўтарувчи толарқонлар-ку, улар.

Бу ям-яшил чивикларнинг тенгсиз ҳиди Сизни ўзига чорлаяпти... У Сизнинг жиндек эътиборингизга, озгина ҳафсалангизга ва сўнгсиз иштиёқингизга мунтазир.

...Республикаимизга бозор иқтисодиёти кириб кела бошлаган йилларда Бўз тумани қўшимча таълим комплекси (собик пионерлар уйи)да болалар тол чивикларидан турли саватлар тўкиб со-

тишни йўлга қўйган эдилар. Бу ажойиб завқли меҳнат Жийдақатор қишлоғидаги 2-ўрта мактаб ўқувчиларининг ҳам санъаткорона фаолиятига айланиб қолди. Мана, тўрт-беш йилдан буён Жийдақаторда қаламдек чивик ҳам исроф бўлмайди. Болалар улардан рўзгорбоп турли буюмлар тўкишади...

Бундай фойдали меҳнат қўшни мамлакатлар ўсмирларини ҳам сермахсул фаолиятига айлانган. Масалан, Россиянинг Нижегород вилоятидаги Варез қишлоғида тол чивикларидангина эмас, ҳатто ток новдаларидан ҳам хилма хил буюмлар ясаб варезлик болаларнинг касбига айланиб кетган. У ерда ҳатто бу мақсадда бепоён тоқзорлар барпо этилган.

Азизлар, ишонамизки, сиз ҳам жиндек ҳафсала қилсангиз, бежирим буюмлар ясай оласиз. Ё гапимиз нотўғрими? Йўғ-е! Наҳотки?...

Салом билан, сизга ишонган
"Ёш иқтисодчи".

ЯШИЛ

ШИФОКОРЛАР...

Қирққулоқ (папоротник) - хонадоннинг энг садокатли қўриқчиларидан бири. У телевизор, аудио, видео каби ўздан инсон ҳаёти учун зарарли энергия чиқарувчи жиҳозлар ёнида "яйраб-яшнади". Чунки унинг ўсиши учун айнан мана шундай энергиялар озук вазиғасини ўтайди. Агар телевизор ўрнатилган хонага 2-3 та гул тувакда қирққулоқ қўйиб қўйилса, бу хонада ҳавфли энергия даф бўлди, деяверинг.

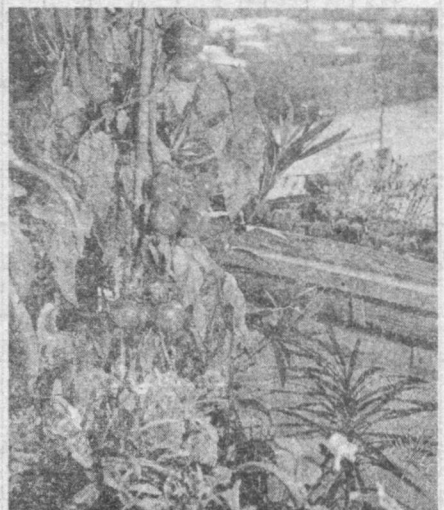
Кактус энергияни ҳамма билан тенг баҳам кўради. У мисоли зарарли энергияларни шимириб олувчи яшил юткичнинг ўзгинаси. Агар кундуз кун ухламоқчи бўлсангиз, ўрнингизга яқинроқ жойга кактусни қўйиб қўйинг. Уйқунгиз тинч бўлади, ўзингиз мириқиб дам олганингизни сезасиз. Чунки хонадаги одам вужудини оғирлаштирадиган ҳамма энергияни кактус ўз тиканлари орқали тутиб, ютиб юборади.

Кактуснинг энг яхши фазилатларидан яна бири шуки, у ёвуз ютагон энергияни қайта ишлаб, фойдали энергияга айлантириб чиқаради ва одамга қувват беради.

...ВА ЯШИЛ

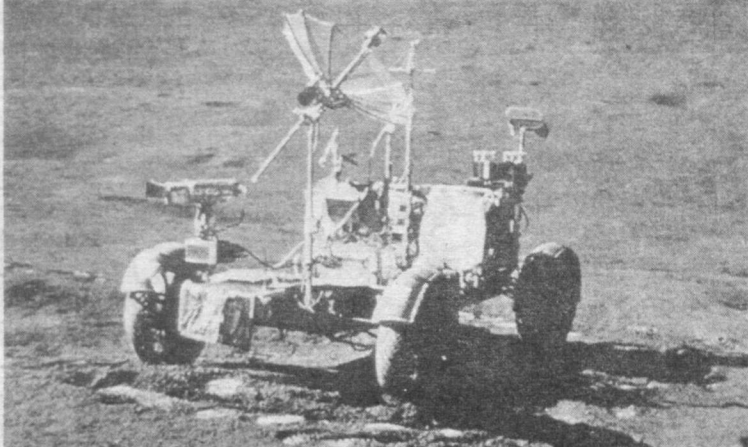
"ДУШМАНЛАР"

Сарв (Кипарис) хонадон учун ўта хосиятсиз ўсимлик. Қадим-қадим замонлардан бери одамлар уни ўлим дарахти деб аташгани бежиз эмас. У хонани оғир энергия билан тўлдиради. Шунинг учун ҳам кипарисни меҳмонхонага, айниқса ётоқхонага яқин йўлатмаслик керак.

Хонаки помилдори - жон озори. Кейинги вақтларда хона деразаларида помилдори (помидор) ўстириш урф бўляпти. Бахтга қарши у ҳам одамларга зарур бўлган энергияни хўплаб яшайди. Яъни, уйдаги помилдори бизнинг ҳисобимиздан кун кўради.

ЕР ШАРИНИ ТРАКТОР БИЛАН АЙЛАНИБ ЧИҚИШ МУМКИНМИ?

Эътибор берганмисиз, тракторчи тоғалар тракторда бир йилда қанча йўл босишади? Бир уйлаб кўринг. Чунки Сиз энди катта бола бўлиб қолдингиз. Фақат пулнинг ҳисоб-китобини билиш билан иш битмайди. Меҳнатни, вақтни, одамлар фаолияти, табиати, касб-хунар сирларини ҳам ўз олами, ҳисоб-китоби, яъни тош-тарозуси бор.

Хуллас, сиз шу чокқача энг секин юрадиган машина деб ўйлаганингиз - трактор, а) бир йилда қанча йўл босишини; б) бу машинада тракторчи тоғалар ер шарини неча йилда бир айланиб

чиқишини; в) 5 йилда у Ер шарини неча марта босиб ўтиши қодирлигини ҳисобланг-чи!

Ўртача тезликда юрадиган ҳар бир трактор дала-ларимизда бир йилда 2500 соат ишлайди. У ўртача соатига 5 километр йўл босади. Демак, бир йилда 1 трактор (5 кмх2500 соат) = 12500 км масофани босиб ўтади. У ер шарини 5 йилда неча марта айланиб ўтади?

Эслатма: Ер шарининг айланаси неча км эканлигини эслаб олинг.

ТУЗНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ

Газ ўчоқ (плита)даги ёғ доғига туз сепиб, сўнгра газета билан ишқалаб ташласангиз, газ ўчоғингиз ярақлайди.

Янги чит ва ипак матодан тикилган кўйлақларни илк бор ювганда, чайдиган су-

вингизга озгина туз қўшсангиз, кўйлагингиз охори кетмайди, яъни янгидек туради.

Кийимдаги ёғ доғини туз билан кетказиш мумкин. Бунинг учун доғ устига туз сепиб уни аста-секин артинг, сўнгра яна то доғ кетмагунча туздан сепиб артинг.

БИЗ ҚАЙ ДАРАЖАДАГИ ИССИҚҚЛИККА БАРАДОШ БЕРА ОЛАМИЗ?

Биз, ўзимиз ўйлаганимиздан кўра кўпроқ иссиқликка ҳаво ҳароратига бардош бера оламиз. Айнан бизнинг иқлим даражамиздаги (Марказий Осиё назарда тутилмоқда) чидаб бўлмас иссиқликка жанубий мамлакатларда бемалол яшаш мумкин.

Ёзда Ўрта Австралиядаги температуранинг соядаги иссиқлиги + 46° бўлиши ҳеч гап эмас. Бу ерда + 55° ҳам кузатилган.

Ер шарида табиатнинг кузатилган энг юқори даражаси 57° дир. Бу жазирама Калифорниянинг "Ўлим водийси"да қайд қилинган.

Ҳарорат даражаси одатда сояда ўлчанади. Кўпчилигингизни нега энди ҳарорат даражаси куёш остида эмас, айнан сояда ўлчанади деган савол қизиқтирса керак. Гап шундаки, ҳавонинг ҳарорат даражасини фақат соя жойга ўрнатилган термометр асбоби ўлчайди. Куёш остига қўйилган градусник нурлар таъсири остида сезиларли даражада кўтарилиши мумкин.

Бу бизни ўраб турган ҳаво ҳароратини, аниқ ўлчашга ҳалал беради. Жазирама иссиқликда куёш тигига қўйилган термометр ёрдамида ҳаво ҳароратини ўлчаш ҳақида фикр юритиш бефойда.

Хўп, иссиқлик ҳароратини ўлчаш ҳақида-ку билиб олдик. Инсон организми қай даражадаги иссиқликкача чидаши мумкин?

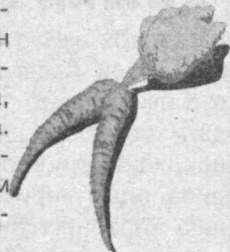
Англиялик физиклар Бладш ва Чентриларнинг нон пишириш печи атрофида соатлаб ўтказган тажрибаларига кўра, қарангки, бизни жисмимиз қуруқ ҳавода нафақат 100° га, балки, 100° С га ҳам бардош берар экан.

"Инсонга мутлақо таъсир ўтказмайдиган ҳароратга бемалол тухум қайнатиш ёки бифштекс пишириш мумкин". Бу "бардошни" қандай изохлаш мумкин?

Танамиз тажрибаларига кўра, бу ҳароратни деярли қабул қилмас, балки уни меъёрига нисбатан мувозанатини сақлар экан. Жисмимиз бу вақтда қуйилиб келаётган тер билан "курашар" экан. Парланиш натижасида йўқотган сувни эса айнан ҳаводаги бугдан қабул қилар эканмиз.

Соғлом бўлиш учун

зарур. Ёки сабз-ини қирғичдан ўтказиб, шундоқ-лигича ейилса, фойдаси катта. Бу бошқа касалликларга ҳам жуда яхши даводир.

ЛАРИНГИТНИНГ ДАВОСИ - САБЗИ

Ларингит - томоқ шиллиқ пардаларининг шамоллаши бўлиб, у ҳавфли ва юқумлидир. Бундай ҳолатларда бўйнига йод катак (сетка) қилиш, иссиқ компресс босиш, зелёнка суриш қатъий таъқиқланади. Яна ширинликлар, цитрус мевалари, аччиқ нарсалар-

ни мутлақо истеъмол қилмаслик даркор. Дарҳол врачга мурожаат этиш шарт.

Тез-тез чой, сут ёки қайнаган сув ичиб туриш керак. Яна 1 стакан сабзи шарбатига 1-2 қошиқ асал аралаштириб бир кунда 4-5 марта 1 қошиқдан танавул қилиш

“ПУФАК САҚИЧ” ЁДГОР БЎЛИБ ҚОЛДИ

Пуфланувчи сақич ихтирочисси филаделфиялик
Уолтер Димер 93 ёшида вафот этди.

Оддий резина сақич ишлаб чиқарадиган “Флир” компаниясининг ходими 1928 йили 23 ёшлик Димер тасодифан, ўзи ҳам сезмаган ҳолда, пуфак бўладиган сақич ихтиро қилди. Шу тариқа озиқ-овқат маҳсулотларини безатишда ишлатиладиган пушти ранг бўёқ узок йиллар “Дабл бабл” пуфланадиган сақичнинг асосий белгиси бўлиб қолди. Димер ўз кашфиётининг машхур қилиш орзусида кўча-куйдаги сотувчи-баққоллардан тез-тез сақични шишириб намоиш қилишларини талаб этаркан.

Ваҳоланки ихтирочи Димерга у ишлайдиган “Флир” компанияси бу сақичдан оладиган фойдасидан бир томчис ҳам тегмасди. Шундай бўлса-да ҳаёт унинг ўз ишига садоқатини муносиб баҳолади: у компаниянинг вице президенти лавозимида кўтарилди.

Энди бўлса, Димернинг хотираси, ҳурмати, улкан “резина компанияси” топаётган беҳад кўп фойдадан заррача ҳам умидвор бўлмаган миллионлаб болалар резина сақични шишириб уни текиндан реклама қилаётганидан бахтиёр!

ЯНГИ ЙЎЛАОШИ

Ота-онангиздан эшитган бўлсангиз керак: бундан 25 йилча муқаддам Тошкент шаҳрининг Шайхонтохур даҳасидаги кўчаларнинг бирида уюштирилган кўргазмада америкаликлар Ойдан олиб тушган тош ва уни келтирган қурилмани намоиш этишганди. Ойга ошuftа америкалик олимлар томонидан яқинда “Junaz Pzospectz” номли йўлдош учирилди.

У ойдаги муз, маъданлар ва фойдали қазилмаларни тадқиқ этишга мўлжалланган. Бундан ташқари, янги сунъий йўлдош астронавтлар фазода фаолият олиб боришлари учун қулай манзилгоҳ - тадқиқот марказини Ойга жойлаштириш имкониятини ҳам аниқлаб бериши кўзда тутилган.

Азизлар, “Биз-чи, биз? Ойни томоша қилиб ўтираверамизми?” дейсизми?! Ўқсинманг. Қайтанга ёш ўзбек космонавтिकासининг ҳам бу борадаги катта ютуқлари бор. Масалан, Ой қатламидан намуна олган қурилма бизнинг Тошкентда ихтиро қилинган! Ҳали олдинда катта режалар, ишланаётган кашфиётлар бор! Бу ёғи - камига Сизлар ўсаяпсизлар!

ТОВУҚЛАРААН УЗОҚРОҚ ЮРИНГ

“Ёш иқтисодчи”нинг ўтган сонларидан бирида ғарб мамлакатларида хатарли касаллик тарқалгани ҳақида хабар берган эдик. Инсонлар ҳаётини хавф остида қолдираётган бу ажал элчиси кушлар, асосан товуқлардан тарқаётгани таъкидланганди. Дунё врачларининг ана ўша илк шубҳаси тўғри бўлиб чиқди: Хитойда бугунгача Н 5 N 1 вируси

юққан 16 киши нобуд бўлди. Яна уч киши кучайтирилган тиббий муолажаларга қарамасдан ҳаёт билан ўлим орасида турибди.

Бу жуда ташвишли ҳол! Наҳот оддийгина товуқ жонивор одам умрини кесиб ташласа!? Бу нидо аҳолиси кўплигидан “боши қотган” Хитой республикаси ҳукуматини ҳам жиддий ўйлан-тириб қўйди.

Ва... биргина Гонконг вилоятида сал кам бир ярим миллионта товуқни патмати билан қириб ташланди. Эвазига гонконглик фермерлар, сотувчилар, паррандачилик соҳасида ишловчи ҳайдовчиларга давлат хазинасидан 97 миллион доллар товон пули тўланди.

Азиз йигит-қизлар! Халқимизда “Балодан-ҳазар” деган гап бор. Кушлар, паррандалардан узоқроқ туринг!

ЭНГ ҚАДИМГИ МААҲИЯ

Маълумки, дунёдаги ҳар бир мамлакат ўз миллий тимсоллари - байроғи, герби ва мадҳиясига эга. Турли тантанали маросимларда ижро этиладиган мадҳиялар дастлаб қачон ва қаерда пайдо бўлган? Тарихчиларнинг гувоҳлик беришича, мадҳия ижро этиш илк бор кунчиқар мамлакатлари - Японияда расм бўлган. Япон миллий мадҳияси IX асрда яратилган. Япония, Иордания ва Сан-Марино мадҳиялари дунёда ҳажман энг ихчам саналади. Масалан, япон мадҳиясининг матни бор-йўғи тўрт сатрдан иборат. Греция мадҳияси дунёда энг узун бўлиб, у 158 мисрадан ташкил топган.

Россия таъминот институтининг тавсиясига кўра, қишда оқ нон емаган маъқул. Оқ нон, шунингдек, макарон, шакар ва шоколад киши организмидаги В1 витаминини емирад экан. Бунинг натижасида одамда ланжлик, бўшашишлик, асабийлик

ҳолатлари пайдо бўлади. Қишда ҳам худди ёздагидек микдорда сув ичиш лозим. Зеро ташқаридаги совуқ ва шамол, шунингдек, хонадаги иссиқ ҳаво таъсирида одам терисида сувсизланиш жараёни тез кечади. Бу эса ортиқча чарчоққа ва бош оғри-

ДУНЁДА ҚАНЧА КЕМА ҒАРҚ БЎЛГАН?

Қайиқ ва кемалар одамзод дастлаб кашф қилган тиркичилик ва транспорт воситаларидан ҳисобланади. Кемада сузиш тарихи минглаб йилларни қамрайди. Инсоният тараққиётида кемачилик мислсиз аҳамият касб этган. Лекин унинг одамлар бошига беҳисоб қулфатлар келтиргани ҳам тарихдан маълум. Турли даврларда қанчадан-қанча қайиқ ва кемалар сувга ғарқ бўлган, дарё, кўл, денгиз ва океан қаъри “кема мазорларига” айланган. Америкалик океаншунос олимлар - Рехтнитдер ва Таррилар эълон қилган маълумотларга кўра, ҳозир жаҳондаги денгиз ва океанлар тубида бир миллионга яқин кема “жасади” бор. Асримиз бошидан то ҳозирга қадар муддатда йилига ўртача 398 та кема ғарқ бўлган. XIX асрнинг ўрталарида эса йилига 3 мингга яқин кема сувга чўккан. Одамлар кемада сузиш билан икки минг йилдан бери шуғулланиб келаётганликлари ва йилига ўртача 500 та кема ғарқ бўлиши ҳисобга олинса, юқоридаги миллион микдори келиб чиқади. Шундай қилиб, денгиз ва океан қаъридаги ҳар бир 40 кв. км. майдонда ўртача биттадан кема “жасади” мавжуд.

ҚИШДА ОҚ НОН ЁЙИШ МАЪҚУЛМИ?

шига сабаб бўлади. Юқорида номлари зикр этилган маҳсулотлар ихлосмандлари ўз иштиёқларини пиво хамиртуриши ҳисобига қондиришлари мумкин. Бунинг учун кунига икки чой қошиқ микдорида пиво хамиртуриши танаввул қилиш кифоя.

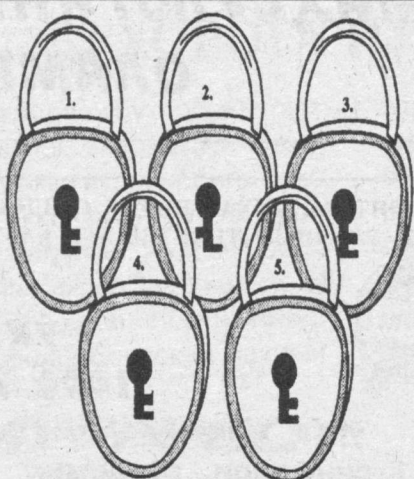
Американинг Нью-Йорк шаҳридаги Озодлик ҳайкали.

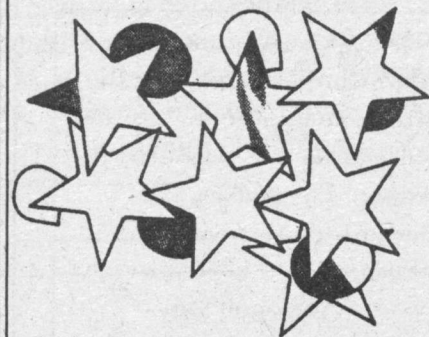
Сеҳргар стол устига 15 та карта кўйди. Сизнинг вази-фангиз картадаги сонлар суммасини ҳисоблаб чиқиш. Картадан хоҳ вертикал хоҳ гори-

3	1	3	2	1
4	6	3	1	7
7	3	3	9	5

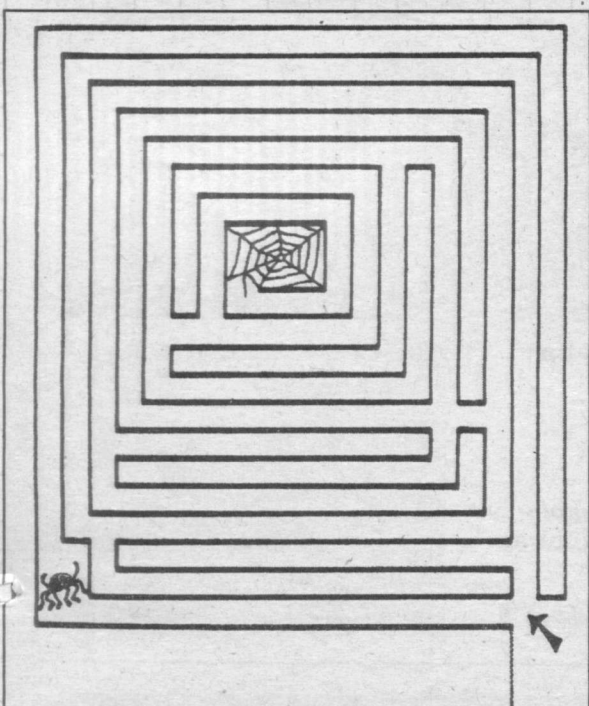
зонтал икки қаторни топинг-ки уларнинг йиғиндиси бир хил бўлсин!

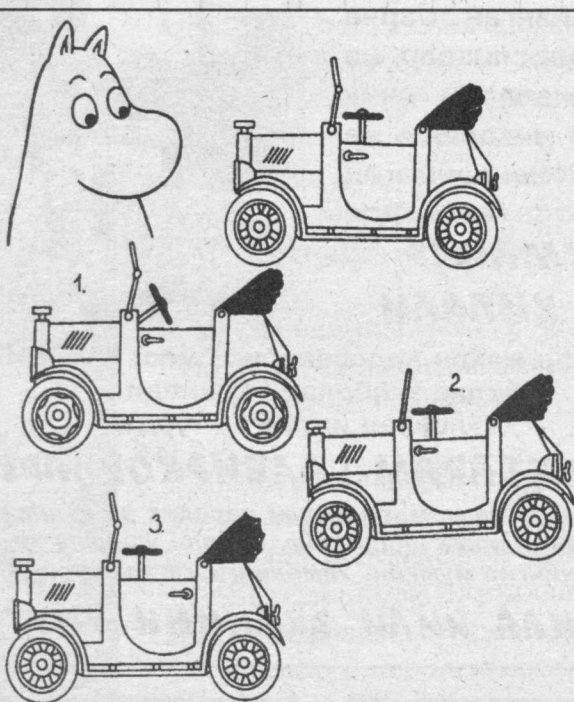
Сеҳргарнинг қайси қулфи бошқаларидан фарқ қилади.

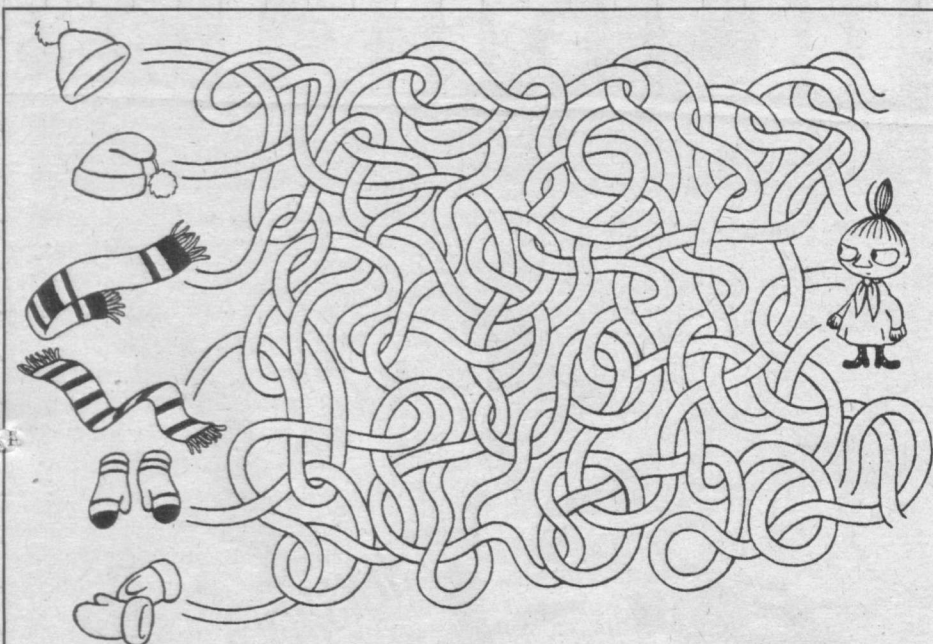
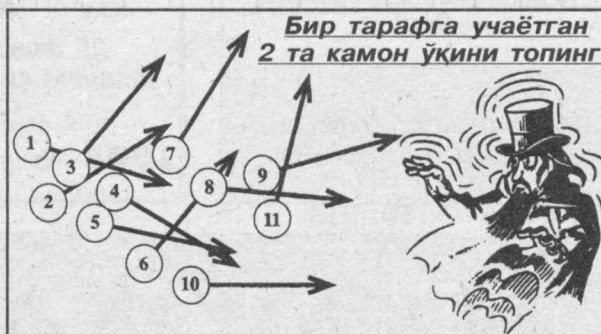
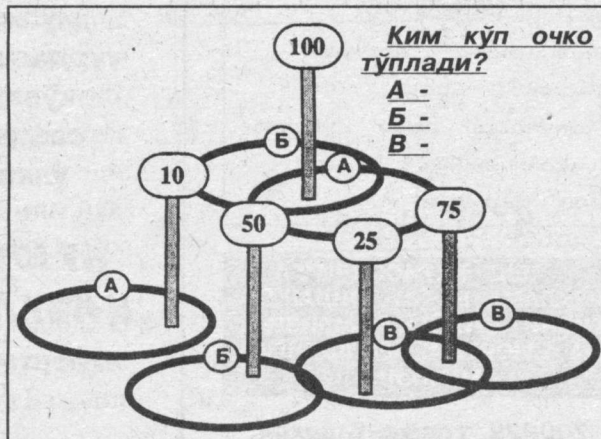
Юлдузчалар сони нечта?

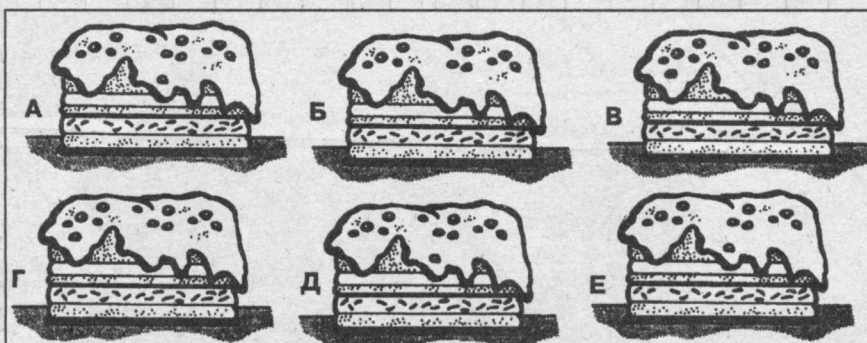
Лабиринтга тушиб қолган ўргимчакнинг инига етиб олишига кўмаклашинг.

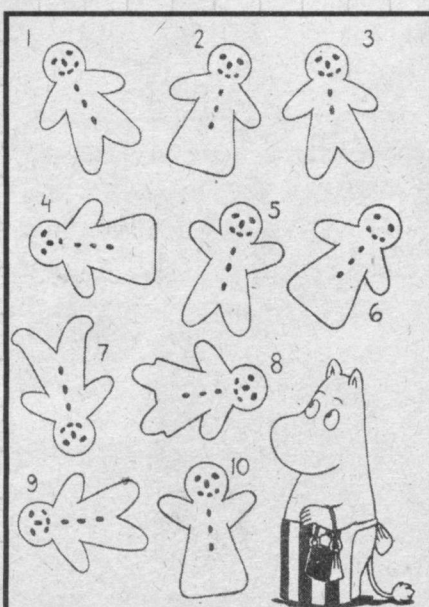
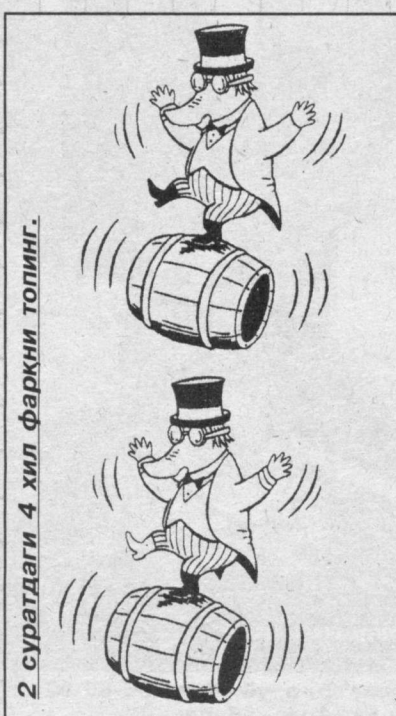
Пастдаги 3 та машиналарни юқоридаги билан солиштириб, 2 тадан фарқни топинг.

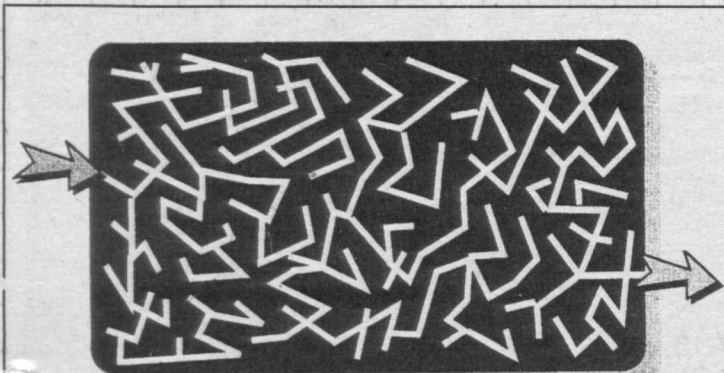
Қайси кийимлар қизчага тегишли? Рангли қалам олиб, тўғри йўлни кўрсатинг.

6 та пирогдан 2 таси бир хил. Уларни топишга ҳаракат қилинг.

Қаҳрамонимиз жажжи одамчалар шаклида печенье пиширибди. Уларнинг орасидан 2 та бир хилини топинг.

Сеҳргар чироқни ўчириб қўйди. Кўрқинчли, қоронғу ўрмондан чиқиб кетиш йўлини излаб кўринг.

ЖАРЧИ

12

ЁШ ИҚТИСОДЧИ

YOSH IQTISODCHI 16, 17-сонлар 1998 йил 3 март

МАҲСУЛОТИНГ ҲАҚИДА БОЛАЛАРГА АЙТ, ОЛАМГА ДОСТОН БУЛАДИ!

Яхши маҳсулот ишлаб чиқариш - яхши. Ўз маҳсулотидан заВқланиш - ундан-да яхши. Бу заВқни бошқаларга ҳам юқтириш - ҳаммасидан аъло. Ҳамадан аъло бўлишни хоҳлайсизми? Марҳамат. Маҳсулотингиз ҳақида "Ёш иқтисодчи"га дарак беринг. Ў заВқингизни барчага улашиб чиқади. Ҳаммадан аъло бўлишни имкониятини қўлдан бой берманг!

"ЁШ ИҚТИСОДЧИ"ГА РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАРИНГИЗНИ КҮЙИДАГИ МАНЗИЛДА БУЮРТМА БЕРИШИНГИЗ МУМКИН:

700029. Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 2-уй.

Мулоқот учун телефон: (3712) 139-49-32.

ВИЛОЯТ ВА ШАҲАР КИТОБ САВДОСИ ТАШКИЛОТЛАРИ, ФИРМАЛАР, КОРХОНАЛАР, ТАДБИРКОРЛАР, ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ТИЗИМИДАГИ БАРЧА ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИ ЎҚУВЧИЛАРИ ҲАМДА ОТА-ОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!

"ЎҚИТУВЧИ" НАШРИЁТИ 1998 ЎҚУВ ИЛИДАН БОШЛАБ

ўрта мактабларнинг 2-11 синфлари, академик лицейлар, гимназиялар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари учун мўлжалланган барча турдаги дарсликлар ва қўлланмаларни очик савдога чиқаради ва уларга чекланмаган миқдорда

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Буюртмалар жаҳон андозаларига мос, ЮҚОРИ СИФАТ билан тайёрлаб берилади. Тўловлар исталган турда.

МУҲТАРАМ ТАДБИРКОРЛАР!

25 фоиз савдо чегирмаси билан дарслик ва қўлланмаларни биринчи қўлдан олишга шошилинг, бундан ўзингиз ҳам даромад олишингиз мумкин, ҳамёнингизга ҳам фойда!

1998 — ОИЛА ИЛИ ЭКАНИНИ УНУТМАНГ!

Мурожаат учун манзил:

700129. Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй, "Ўқитувчи" нашриётининг "Савдо-тижорат бўлими"

Телефонлар: 144-22-92, 144-23-86.
Факс: 144-26-89.

Tufin. Ҳамиша Бизнес дастурхонимизда.

Дўконлар: Тошкент, Нукус кўчаси, 20-а уй. Тел: 56-65-92.
Наманган, Дўстлик шоҳкўч. 14-уй. "Барака-Р".

HERSHEY'S®

AMIR Company Limited

Тел: (3712) 56-18-84, 56-70-11.
Факс: (3712) 56-31-44

Болалар, билагон, топагонлигингизни тезроқ, Навруз байрамигача баён қилиб, бизга юборинг. Биринчи бўлиб тез ва энг тўғри жавоб йўллаганлар алоқа бўлимининг белгисига асосан баҳоланади.

Биринчи уринга: телевизор.

Иккинчи уринга: /иккита/ гилдиракли чанги

Учинчи уринга: /учта/ аудио плеер

Жавоблар газета саҳифасининг айнан ўзига тулдирилиши керак.

Айтгандай, бизга сим қоқиб, утган сонда кроссворд 18-17, 20 рақами 19, 22 рақами 21 бўлиб кетганини айтгани учун топагонларимизга раҳмат деймиз. Сизгирлик ва синчковликни қўлдан бой берманг, болалар!

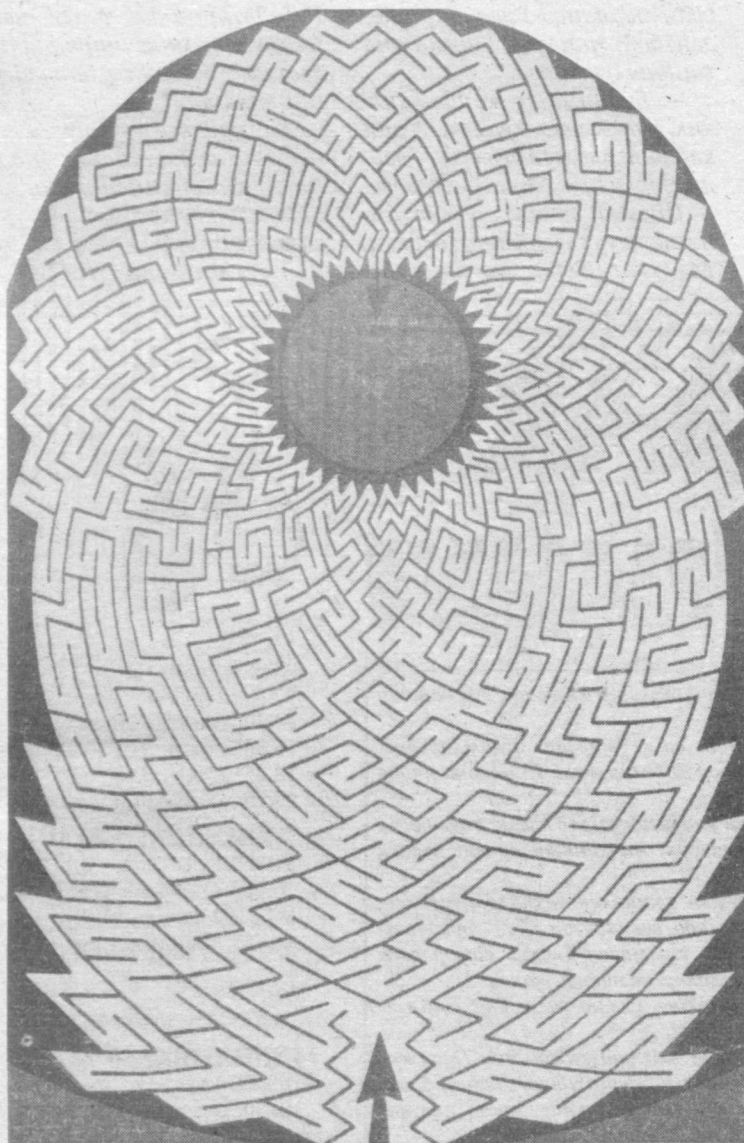
Синф раҳбарингиз исми-шарифи _____

Исм-фамилиянгиз _____

Манзилингиз/телефон/ _____

Чанги учун оёқ кийим ўлчами _____

Лабиринт марказига энг қисқа йўлни кўрсатинг

САВАТДА ҚАНЧА ТУХУМ БОР ЭДИ?

Бир аёл сотиш учун бозорга бир сават тухум олиб кетаётганди, йўловчи уни беҳосдан туртиб юборибди ва аёлнинг савати қулидан тушиб, ҳамма тухуми синиб кетибди. Йўловчи аёлдан кечирим сўраб тухумларнинг нархини тулашга рози бўлибди.

Нархи менинг эсимда йўқ. Фақат тухумларни 2, 3, 4, 5, 6 доналаб ҳар бир саватга санаб солганимда битта тухум ортиб қолар эди. Етти доналаб солганимда эса битта ҳам тухум қолмаган эди» деб жавоб қайтарибди аёл.

Йўловчи ҳисоблаб чиқиб синган тухумларнинг қийматини тулабди ва йўлини давом эттирибди.

Сиз-чи, болалар топа оласизларми?

Жавоб: _____

БАЛИҚЧИЛАР

Салим бобо туртга неварасини етаклаб балиқ овлашга чиқибди. Дарё ёнига келганларидан сўнг болалар қармоқларини кўтариб қирғоқ бўйлаб тарқалиб кетишибди. Орадан, бир соат утгач, Салим бобо челақдаги балиқларни санаса 45 дона экан. Шу вақт неваралари ҳам челақлари бум-буш бўлиб, болаларининг ёнига хомуш келишибди чунки улар бирор та балиқ тута олишмабди-да!

Шунда битта невараси — «Бобожон келинг, бизларга балигингиздан беринг, зора бизнинг ҳам омадимиз чоғиб қолса», — дебди. Бобоси рози бўлибди ва ҳамма балигини невараларига бўлиб берибди.

Болалар яна қирғоқ бўйлаб ҳар томонга тарқалиб кетибди. Воқеа эса бундай давом этибди: Салим бобонинг бир невараси бобосидан қанча олган бўлса, яна шунча балиқ тутибди. Иккинчиси 2 та балиқ тутган бўлса, учинчиси 2 тасини қўйиб юборибди. Туртинчиси бобосидан олган балиқларининг ярмисини бир йўловчига совға қилибди.

Болалар уйга келиб челақларидаги балиқларни санаб қуришса ҳаммасининг балиқлари тенг миқдорда экан.

Айтинглар-чи, болалар, Салим бободан неваралари қанчадан балиқ олишган эди?

Жавоб: _____

БЎШ ЎТИРМА

3- босқич

БУХОРОГА ЙЎЛ ҚАЙСИ?

Йўловчи Бағдоддан Бухорога кетаётганда бир қишлоқ олдида йўл иккига бўлинибди. Бу икки йўлнинг бири Бухорога борса, иккинчиси чўлу-биёбонларга олиб борар экан. Йўловчи борадиган манзилни фақат шу қишлоқ аҳлидан билса бўлар экан. Лекин, айтишларига қараганда, қишлоқда яшовчи-

ларнинг бири тўғри гапирса, бири ёлғон гапирар экан. Яна бирлари жуда кам гап бўлиб, фақат «ҳа», ёки «йўқ» деб жавоб берар экан. Шунга қарамай, йўловчи биринчи учраган одамга битта савол бериб, тўғри йўлни танлабди: Жавоб: _____

МУРАББО

Бир куни Баҳодир, Севара, Эркин ва Илҳомларнинг ойиси ишга кетишидан олдин ошхонадаги мураббога ҳеч ким тегмаслигини тайинлади.

Аммо она уйга келганида ошхонада шиша парчалари-ю, мураббонинг қолдиғи ерда сачраб ётарди. Болалар эса бошларини эгиб, хомуш туришарди. Ойиси улар билан кичик тергов утказди ва қуйидаги жавобларни олди:

Баҳодир: 1. Мен банкани синдирганим йўқ.

2. Мен ошхонага кирганимда у ерда Севара бор эди.

3. Илҳом ошхонага мендан кейин кирди.

Севара: 1. Мен банкани синдирганим йўқ.

2. Мен ошхонага кирганимда у ерда Баҳодир бор эди.

3. Илҳом ошхонага ҳаммадан кейин кирди.

Эркин: 1. Банкага тегинган мен эмас.

2. Баҳодир, Севара ёлғон гапиряпти.

3. Мен келганимда Илҳом ошхонада эди.

Илҳом: 1. Банкага тегинган мен эмас.

2. Мен охирги маротаба ошхонадан чиққанимда жаранглаган овозни эшитдим.

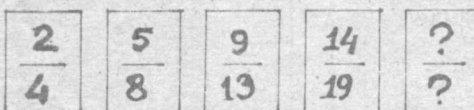
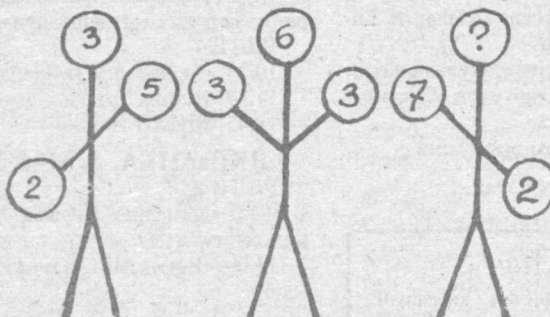
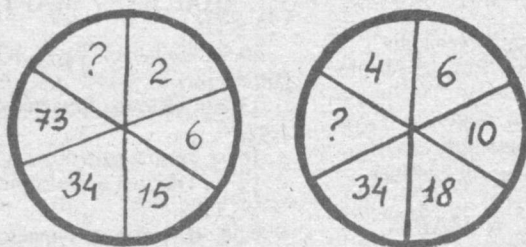
3. Севара ошхонага мендан олдин кирган эди.

Бу жавоблардан она болаларнинг биттаси ҳамма саволга, қолганлари эса фақат битта саволга тўғри жавоб берганини билди ва айбдорни топди.

Болалар, сиз уни биласизми?

Жавоб: _____

ТУШИБ ҚОЛГАН РАҚАМЛАРНИ ҚЎЙИБ ЧИҚИНГ

Жавобларни Тошкент шаҳри, 700083. Матбуотчилар кучаси, 32-уй, «Тонг юлдузи» газетасига йўланг.

VW Concept-1

Mazda 787B

Saab 900 Coupe

Jaguar XJR 11

Chevrolet Tahoe

Tyrrel — Yamaha

Simtek — Ford

«Ширибом» этикеткаларини автомобиль маркаларига мос ҳолда ёпиштиринг

СЎЗ ИЧИДАН СЎЗ
ТОПИНГ.

Фай	ТОННА	вкар
БЕШ....		НО....
ХАН...		РОҚ
ПУ.....		ЁҚ
АТ....		АЙКА
КҮР....		ДОБ
ЩУД....		Т.

Остона ҳатлаб, ҳар бир уйга қадам босганда, шу уйни худо ярлақасин, деб дуо қилинлар, — деган эканлар Муҳаммад Пайғамбаримиз ўз маслакдошларига. — Ассалому алайкум, денглар. Бу — сизга тинчлик тилайман, деганидир. Тинчлик эса ер юзидаги энг буюк неъматдир.

Дарҳақиқат, тинчлик, хотир-жамлик булган жойдагина ҳаловат бўлади, меҳр бўлади... неки яхши нарса бўлса, ҳамма ҳаммаси бўлади. Ана шу тинч-лигимизу осойишталигимизнинг посбонлари асосан угил болалар яъни йигитлардир. Шундай экан йигитлар соғлом, бақувват ва албатта билимдон бўлишлари шарт. Бунинг учун эса улар мактаб, ҳатто боғча ёшиданоқ ўзларини чиниқтириб боришлари керак. Спорт билан шугулланишлари, буш вақтларини касб-хунар урганиш учун тугаракларга қатнашиш, узаро беллашувлар, курик-танловлар утказиш айни муддаодир.

Яқинда Сирдарё вилояти, Сирдарё туманидаги болалар

ва усмирлар ижодиёти марказида ана шундай тадбирлардан бири «Балли йигитлар» курик-танлови бўлиб ўтди. Унда икки гуруҳ яъни, Ўзбекистон Ҳарбий Қисм вакиллари ҳамда 1-сон ўрта мактаб ўқувчилари узаро беллашдилар, уртоқлаш-

Мардона

Қисм вакиллари 221 балл тулладилар. 1-сон ўрта мактаб ўқувчилари эса 222 балл туллаб биринчи ўринни эгалладилар. Хомий ташкилотлар эса ўз совғасаломларини топширдилар. Ва-

ЙИГИТЛАР, БЎШ КЕЛМАНГ

дилар. Йигитлар нималарга қодир эканликларини, келажакда яхши оила бошлиғи бўла олишларини исботладилар. Топшириқлар бир-биридан қизиқ бўлди: «Ким кўп «отжима-ния» килади?», «Тўғри ва тез тугма қадай олади?», «Картошкани тоза ва тез ҳатто пўстлоғини юқа қилиб артади?», «Ким чақалоқни тўғри ва тез йўргаклайди?» каби топшириқларни урдалашда ўзларини кўрсатдилар.

Ва, низоҳат навбат жюрига берилди. Ўзбекистон Ҳарбий

тан ҳимоячилари, булажак оила бошлиқлари бўлмиш йигитларнинг келгуси яхши ишларига омад тиладилар.

Икки оғиз Сирдарё туманидаги болалар ва усмирлар ижодиёти маркази ҳақида ҳам гапиргим келаяпти. Чунки 1-сон ўрта мактаб ўқувчиларининг кўпчилиги марказда ташкил этилган турли-туман тугараклар аъзосидир.

Бу ерда 15 дан ортқ тугарак ишлаб турибди. Жумладан, «Ёш иқтисодчи», «Саодат», «Ёш расомлар», «Рўзгоршунос» «Эка-

логия», «Тэквандо», «Дурад-горчилик» кабилардир. Марказ ҳамиша болалар билан гавжум. Чунки тугарак раҳбарлари ўз ўқувчиларини қизиқтириш учун қўлларидан келган барча ишларни бажонидил бажардилар. Устозлар турли миллат вакиллари. Улар бир екадан бош чиқариб, доимо тил топиша оладилар.

— Бирлик бор жойда аҳил-лик, иноқлик, ҳурмат, яхши кайфият албатта бўлади, — дейди марказ раҳбари З.Жураева. — Шундай экан уларнинг меҳнатлари ўз самарасини беради. Масалан, Собит Хосилов, Ба-

дир Файзуловлар тэквандо кураши бўйича ўзининг 2 ёш бўлишига қарамасдан 15-16 ёшдаги ўсмир болалар билан бема-лол куч синаша олади. «Моҳир қўллар» тугаракнинг аъзоси Оля Клепикова 5 ёшда. У усто-зи, олий тоифали ўқитувчи Р.Ф.Латиповадан турли газла-малар ёрдамида чиройли гул дасталар ясашни яхшилаб ур-ганиб олган.

Ҳа, марказдаги барча қили-наётган ва қилинажак ишлар йигит-қизларимизни соғлом, билимдон ва касб-хунарга урга-тишларига сира шубҳамиз йўқ. **Феруза ОДИЛОВА.**

1998 йил 2-8 март
ҳафтасида Ўзбекистон
телевидениесининг болалар
учун тайёрлаган

кўрсатувлар дастури. СЕШАНБА, 3 МАРТ

Уз.ТВ-1
10.30. Адабиёт.
11.00. Инглиз тили.
11.30. Алифбо сабақлари.
12.00. Олам ва одам.
12.20. «Асалари булган экан».
Мультфильм.
12.35. «Олимпиадачилар ора-мизда».
18.10. «Қуёшда пишган нон» мультфильм.
20.10. Оқшом эртаклари.
Уз.ТВ-2.
18.15. «Ёрилтош» мульттуп-лам.
18.35. «Еввойи ҳайвонот ола-ми».
Уз. ТВ-4.
18.50. Мульттомоша.

ЧОРШАНБА, 4 МАРТ

Уз.ТВ-1
10.05. «Бола дунёни тебратар».
10.30. «Информатика ва ҳи-соблаш техникаси асослари»
11.00. «Маҳалламиз болалари» телемусобақа.
18.10. «Болалар учун «Қўнғи-роқча»».
20.10. Оқшом эртаклари
Уз.ТВ-2
18.15. Жаҳон халқлари эртак-лари.

Уз. ТВ-4

18.50. Мульттомоша.

ПАЙШАНБА, 5 МАРТ

Уз.ТВ-1
10.30. «Ўзбекистон тарихи»
11.00. «Она тили»
11.30. Болалар учун «Қўнқо-лар даврасида».

«Ойнаи Жаҳон» — болаларга

Азиз ўқувчилар! Ўзбекистон телевидениесининг «Болалар» муҳарририяси сизларга ҳар ойда 20 соатдан ортқ турли кўрсатувлар тайёрлаб, келишяпти.

Таҳририятда 3 бўлим мавжуд: Улар «Оқшом эртаклари», «Кичкинтой» ва «Ўсмирлар» бўлимларидир. «Оқшом эртаклари» бўлими яшанбадан ташқари ҳар кун кичкинтой болалар учун 15 дақиқа ичида ибратли эртаклар билан сиз севган мультфильмларни намойиш этадилар.

«Қўнғироқча» кўрсатуви тележурнал сифатида бир неча саҳифаларни ўз ичига қамраб олган, унда боғча тарбияланувчилари, бошланғич синф ўқувчилари ҳаётидан лавҳалар берилади. Кичкинтойларнинг қўнқо-ракс, қўшиқлари ижро этилади.

«Эртаклар — яхшиликка етаклар» рубрикасида болалар учун ибратли эртаклар саҳналаштирилса, «Беш бармоқ» тележурнали «Қақилдоқ» саҳифасида кичкинтойлар орасида учрайдиган ноёб қобилият-лар, «Қулоғим» саҳифасида болалар йўлаган хуш хабарлар, «Қуй авжида узилмасин тор...» саҳифасида санъат гўнчалари ҳақида, «Ҳакка»да ҳайвонот дунёси ҳақида видеолавҳалар намойиш этилади.

«Кичкинтой устаҳонаси» «Кичкинтоймиз-гизжинтоймиз» «Омад юлдузи» «Умид ўққунлари» «Қизи-қарли учрашувлар» «Цирк, цирк, цирк» «Кўзгу»... сизга янги оламлар очади.

«Болалар хотира китоби» кўрсатувида «Алифбо китобининг муаллифи, меҳнат қахрамони Оқилжон Шарофиддинов, болалар шоирларидан Шукр Саъдулла, Қудрат Ҳикмат, Ўткир Рашид, Зафар Диёр, Қуддус Муҳаммадий, Ҳамза Имомбердиевларнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи хотира ёдномалар тайёрланяпти.

Мана салкам 30 йилдан бери «Яшил чироқ» кўрсатуви болалар ва ўсмирларга йўл ҳаракати қоидалари бўйича фойдали маслаҳатлар берилиб, кўча тасодифи туфайли содир бўладиган кўнгилсиз, ҳодисаларни кескин қамайиб кетишига катта ёрдам беряпти.

Бу йилги вилоятлараро бўладиган мусобақаларга катта ўзгартиришлар киритилган кўрсатувлар ҳам ранг-баранг. Уларни кўриб, кузатиб boring. Фикр ва мулоҳазаларингизни ёзиб юборинг.

18.10. Болалар учун «Алпомиш-лар ҳамиша голиб». Алпомишнинг 1000 йиллигига бағишланади.
20.10. Оқшом эртаклари
Уз.ТВ-2.

18.15. «Аралаш-қуралаш»
18.55. «Катта танаффус» теле-луйин.

Уз.ТВ-4
18.45. Мульттомоша.
20.35. «7 ёшдан 70 ёшгача».

ЖУМА, 6 МАРТ

Уз.ТВ-1
11.30. Шоирлар болаларга. Ба-рат Исмоилов

18.10. «Қудуқ» мультфильм.
18.20. Болалар учун «Ҳикмат-лар хазинаси»

20.10. Оқшом эртаклари
Уз.ТВ-2

18.15. «Бугуннинг боласи»
Уз.ТВ-4
18.45. Мульттомоша.

ШАНБА, 7 МАРТ

Уз.ТВ-1
10.50. Болалар учун «Санъат гўнчалари»

13.20. «Катта танаффус» теле-луйин.

18.00. «Бир жаҳон болалармиз».

19.50. Оқшом эртаклари
Уз.ТВ-2

9.00. «Бугуннинг боласи»
9.20. «Саргузашт фильмлар эк-рани «Геракл саргузаштлари»

Уз.ТВ-4
10.25. «Биргаликда куйлайлик».
11.25. Шанба эртаги.
18.45. Мульттомоша.

ЯКШАНБА, 8 МАРТ

Уз.ТВ-1
9.25. «Камалак» Болалар учун кинодастур.

10.00. «Ватанимга хизмат қила-ман».

12.30. «Цирк, цирк, цирк».
15.00. «Бешбармоқ» тележурнал.
15.30. «Онажонлар-сизга таъ-зим»

18.00. «Омад юлдузи» телеуйин.
Уз.ТВ-2

9.15. «Ёрилтош» мульттуплам.
10.55. Болалар экрани. «Уйин-чоқлар мамлакатига саёҳат».

16.25. Мультпанорама.

18.15. «Сув ости дунёсига саё-

ҳат».
Уз.ТВ-4
9.00. Ҳайрли тонг!
9.55. «Якшанба эртаги».
14.30. «Жонли сайера».
16.30. «Мультэкран».
18.45. «Мульттомоша».
20.15. «Ҳайрли оқшом!»

ДУШАНБА, 9 МАРТ

Уз.ТВ-1
20.10. «Оқшом эртаклари»
Уз.ТВ-2 дастур
18.15. «Ёрилтош» мульттуп-лам.

Уз.ТВ-4
18.45. «Мульттомоша»

СЕШАНБА, 10 МАРТ

Уз.ТВ-1
18.20. Болалар учун фақат 10 дақиқа.

20.10. Оқшом эртаклари
Уз.ТВ-2
18.15. «Ёрилтош» мульттуп-лам.

Уз.ТВ-4
18.50. Мульттомоша.

Кўрсатувимиз ҳақидаги фикр ва мулоҳазаларингизни кутамиз!

ТОҲИР МУЛЛАБОВЕВ,
Ўзбекистон телевидениеси «Болалар» Бош муҳарририяси гуруҳ раҳбари

9 ЁШЛИ ХОЛА

Мен Успенский номли мусиқа мактабининг 3-Б синфида ўқийман. Исмим Асал. Мусиқани яхши кураман. Скрипка ва фортепианода куй чаламан. Бизнинг оиламиз жуда ҳали. Мен яқинда хола булдим. Тўққиз ёшли холаман, лекин узим боламан. Ҳайрон булсанг.

Биз оиламизда учта қизмиз, Нодира, Умида ва мен. Нодира опам турмушга чиққан, у угил курди. Даламлар жиянимнинг исмини Бобур деб қуйдилар. Жиянимни Бобурдек буюк инсон бўлишини хоҳлаймиз. Чунки Заҳриддин Муҳаммад Бобурни бутун дунё танийди.

Бобурни телевизорда кўрсатишиб, жуда яхши қилишди. Раҳмат. Буюк саркарда, шоир, адиб ва фазилатли инсон булган. мен тез-тез жиянимни кўришга бораман. У ҳам бизникига келиб туради. Мен унга узим туқиган шеърни айтиб бераман;

**Менга омад қулоқ келди,
Бобур отли жиян берди.
Тўққиз ёшга шу йил тўлдим,
Тўққизимда хола бўлдим.**

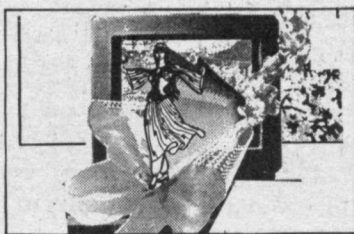
Тошпўлатова Асал,
Тошкент шаҳридаги Успенский номли мусиқа мактабининг 3-Б синф ўқувчиси.

«ЎЙЛА, ИЗЛА, ТОП!»

«Ўйла, изла, топ!» кўрсатуви бошланиши билан, ҳаммамиз телевизор атрофига йиғилиб оламиз.

Кўрсатувда берилаётган ранг-баранг саволларга фикри зукко, ақли доно ўқувчиларнинг жавобларини эшитиб, орамизда ана шундай билимдон тенгдошларимиз борлигидан қувонамиз. Кўрсатув турли соҳалар бўйича билимимизни оширишга ёрдам беряпти.

Ойдин Умарова, Тошкент шаҳар,
Юнусобод туманидаги 235 мактаб-лицейнинг 4-синф ўқувчиси.

БИЛСАНГИЗ ХАЗИЛ, БИЛМАСАНГИЗ ЧИН

Оналаримиз байрами арафасида меҳмон кутиш, опа-сингилларимизга мезбонлик қилиш учун елиб-югураётган қадрли болалар! Биз бу саҳифамизда сизнинг эътиборингизга ҳаҳон пазандалик санъатининг энг қизиқарли таомлари ва одатлари ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз. Бу билан сиз ҳам шундай таом тайёрланг, демоқчи эмасмиз, балки ҳаҳон пазандачилигининг энг ноёб таомларию удумларидан ҳам хабардор бўлиб қўйинг, — демоқчимиз.

ЕБ БЎЛМАЙДИГАН МАСАЛЛИҚ ЙЎҚ

Африка, Австрия ва Янги Зеландияда истиқомат қилувчи ерли аҳолининг бир тоифаси ўрмонларга боради-да, дарахтлардан капалак ва қуртларни териб, туз-пуз сепмасдан ея беради.

Японияда энг сеvimли овқат денгиз саккиз оёқларининг гўштидир. Ахир ёмғир чувалчанги нима деган гап. Шунинг ҳам териб ичидаги лойини ситиб ташлаб, пиёз, саримсоқ тўғраб, туз ва зираворлар сеппиб аралаштирилса, бинийидек қийма. Ана шундан чучвара туккан пазандалар ҳам бор. Ёки ипак қуртининг пилла ичидан олинган ғумбагини қовуриб, курсиллатиб еб юришади. Сичқон, каламуш, мушук ва кучуклардан ҳам ажойиб овқатлар пиширадilar.

Пашша қуртини махсус боқиб семиртириб, сўнг қовуриб азиз меҳмон дастурхонига ноёб таом сифатида тортганларини эшитганмисиз? Бу энди Хитой пазандалигига хосдир.

Нақл қилишларича, хитойларда еб бўлмайдиған нарсa фақатгина тўртта бўлиб, учиб юрувчилардан — самолёт, сузиб юрувчилардан — пароход, судралиб юрувчилардан танк, тўрт оёқлилардан эса — столдир. «Булардан бошқа ҳамма нарсани пиширса ва еса бўлади, пиширолмайдиган пазанда бўлиши мумкин, аммо ейилмайдиган таом йўқ» дейишади улар.

ЎЗ ПАЗАНДАЛИГИГА ЭТА БЎЛМАГАН МАМЛАКАТ

Дарҳол айтақолайлик, бу мамлакат АҚШдир. Ҳа, сиз бирон бир америкаликдан «миллий таомларингиз қайсилар?» — деб сўрасангиз, жавоб ўрнига елкасини қисади. Дарҳақиқат, Қўшма Штатларда бошқа халқларникидай ифтихор бўладиган миллий таомнинг ўзи йўқ. Чунки бу мамлакатнинг аксарият аҳолиси келгиндилардан иборат бўлганлиги учун ҳам бу ерда на миллий таом ва на қадим миллатнинг ўзи шаклланган.

Яна сиз бирон бир америкаликдан: «Уйда овқат

ҲАР КИМ СУЙГАН ОШИНИ ОШАЙДИ

Тибетда кўтосни сўйганларидан кейин, қорнига: ўпка, юрак, жигар, буйрак ва ичакларни солиб боғлаб, бир неча кун давомида офтоб жойга қўядилар. Бадбўй ҳиди узоклардан анқиб туради. Мана шу бадхўр масаллиққа арпа дони солиб гўжа қайнатишади. Ва бунинг энг ноёб ва энг тансиқ таом деб билишади.

Гватемалада бир қаричли калтакесакларни ёғга қовуриб, бозорларда сотишади. Бунинг улар чўл балиғи деб аташади.

Французлар шиллиқкуртдан тансиқ таомлар тайёрлашади, масаллиғи

мушкул, негаки мижозлар сони шунақанг кўпки, навбат кутавериш иштаҳангиз бўғилиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Вилоятдаги ва ресторандаги «гуан» сўзига эътибор беринг-а? Бу ўша бизнинг таъбиримиздаги иланг-биланг заҳарли махлуқнинг номи.

Японларнинг энг сеvim истеъмол этадиган таомлари эса денгиз ҳайвонларининг энг қўлансаси бўлган саккизоёқнинг гўштидан тайёрланган қайнатма шўрвадир.

Шри Ланкадаги пазандачилиқнинг қуйидаги усулига эса тан бермай ҳаққингиз йўқ, нега энди деб ажабланаётган бўлсангиз керак-а. Унда қулоқ солинг ва хулоса чиқаринг.

бобида Мексиканинг олдига ҳеч бир давлат тушолмайди, зеро тушиб ҳам кўрсин-чи, одамларининг ҳоли нима кечаркан. Мексикани дунё микёсига кўтарган у бебаҳо таомнинг номи «Сальса моле сардаги» деб аталиб, уни тайёрлаш жараёнида ичига аччиқликда тенги йўқ қизил қалампир ҳар бири 2 дондан — бири эзиб, бири эзмай солинади.

Яна сизларни бразилиялик ибтидоий қабилаининг бир ажойиб одати билан таништираман, ҳайратдан ёқа ушласангиз керак-ов. Чунки улар ўзлари тирноқча тортинмай қип-яланғоч юришади-ю, бошларига осмон қуласа ҳам, ўлим олдида турган ҳолатларида ҳам... бировнинг олдида овқатланишга ҳеч қачон розилик беришмайди. Чунки бу уларда ҳеч қачон кечирилмайдиган гуноҳ ва даҳшатли даражадаги уятли ишдир.

Яманда пазандачилик ва овқатланиш билан боғлиқ бўлган ғалати бир одат бор. Уларда Қайинона деб аталадиган ғалати бир сомса пиширадilar ва у сомсанинг пиширилиш жараёни ниҳоятда ғалати ва қулғулдир.

Сомсанинг хамирага ун, ёғ, сут, гул шарбати, қиймасига эса хурмо, асал, pista, мағиз ёки ёнғоқ солишади. Уни яхшилаб тузлаб, сеvimли келинларига тортиқ қилишади. Бордию қайнона келини билан чиқишмай қолган бўлса, у ҳолда сомсани атайлабдан аччиқ қилиб, у ҳам етмагандай роса куйдириб, бужмайтириб пиширишади. Ва келин бечорани қолдирмай ейишга мажбур қилишади.

Ушбу одатнинг яхши томони шуки, қайнона келин ўртасида даҳанаки жанг, ади-бади бўлмайди. Муносабатларнинг ўзгариши бор-йўғи Қайинона сомса билан ифодаланади.

Хурматли болалар! Буларни ўқиб ортиқча ажабланмангиз. Биз учун палов қандай сеvimли ва ҳузурбахш бўлса, улар учун ҳам ана ўша ажабтовур таомлар шунақа ёқимли ва лаззатлидир. Чунки улар бу таомларни туғилганларидан бошлаб оналарининг қўлларидан сеvim истеъмол қилиб келганлар ва келмоқдалар. Зеро, қадимдан қолган бир тўғри мақол бор: «**Ҳар ким суйган ошини ошайди**».

Саҳифани Карим Маҳмудов китоби асосида ШОХДИЛ ошпаз тайёрлади.

тайёрлайсизларми», — деб сўраб қолсангиз, у «НО-ГОНДА», — деб жавоб беради ва қўшиб қўяди: «Вакт бизда пул». Америка озик-овқат саноати чиқарадиган масаллиқларнинг аксарияти консервалардир. Гўшт ҳам, балиқ ҳам, сабзавот ҳам, ҳатто сут ҳам ҳамма-ҳаммаси консерваланган бўлади.

Наҳот шундай катта мамлакатда пазандалик китоблари ёзилмаган бўлса дерсиз? Ёзилади, ёзилган ҳам, лекин қандайлари? Мана, сизга энг намунали пазандалик китобларининг бирининг номи: «**Уйимга меҳмон келмасин десангиз бемаза таомлар тайёрлашни ўрганинг!**»

Америкаликларнинг миллий таомлари бўлмаслигига ҳам, уйларида овқат тайёрламасликларига ҳам, меҳмонни хуш кўрмасликларига ҳам юқорида айтилган «Вакт пулдир» деган «сариқ иблис» қонуни сабабчидир.

эса гастронимларда сотилади.

Италянлар қурбақани ҳам, эшак гўштини ҳам паққос тушираверишади.

Немислар учун қўй гўшти энг сассиқ ва бадхўр масаллиқ ҳисобланади. Бир бурда нон билан бир парча чўққанинг хом ёғи бўлса бу бошқа гап.

Афғон, Эрон ва Ҳиндистонда бир навли гурунч экилади, агар ундан таом тайёрланса худди сичқоннинг ҳиди келиб туради, бироқ ўша мамлакатларнинг аҳолиси учун эса бу ҳиддан кўра муаттарроқ ҳид йўқ.

Вьетнамда эса ит гўшtidан тайёрланган шўрвадан кўра ҳам лазизроқ таом йўқ. Бу таом фақатгина махсус иззатли меҳмонларгагина тортиқ қилинади.

Хитойдаги Гаун-чжоу вилоятида «Ше-чен-гуан» деб аталувчи махсус ресторан бўлиб, бунда фақат илоннинг ўзидан юзлаб таомлар тайёрланади. Ва яна шуни ҳам айтиб ўтиш жоизки, бу ресторанда овқатланишнинг ўзи ҳам анчагина

Шри-Ланкаликлар биз ёғли патирни қанақа яхши кўрсак, улар ҳам пашшани қуртлатиб тайёрланган хамирдан пиширилган нонни худди шунақа, балки ундан ҳам кўпроқ яхши кўрадilar.

Чукчи элатида эса ундан-да юз чандон ғаройиброқ бир одат бор, бу ҳам бўлса, уларда буғуни сўйгач, унинг бир бўлак хом этидан олиб, тишлаб чапқўлда тортиб турилади, ўнг қўлда пичоқ билан унинг остки томонидан шарт кесиб ейилади.

Баъзан ўткир пичоқ буруннинг учини ҳам олиб кетиши мумкин, аммо «жасоратли» чукчилар бунга асло аҳамият беришмайди, негаки буруннинг учи доим чақа бўлиб, кесилиб юргувчи кишилар уларда энг қаҳрамон кишилар саналиб доимо иззатланади ва энг яхши буғу чўпони ва қассоби деган олий унвон ҳам берилиб, маъракаларнинг энг тўри шуларга ажратилади.

Ҳаҳон пазандалигида энг аччиқ таом тайёрлаш

БАҲОРНИНГ ЭРКАСИ — БОЙЧЕЧАК...

Мактуб — соғинчларнинг тарашмас.
боласи, Синди-ей, кўзмунчок
Сатрларда пичирлар нола, кўзлари—
Бағрим — укинчларнинг Қишлоқча куйлагим
хонаси, ярашмас.
Юрагимда юрт кезар, Она. Поёндоз тушайди майсалар,
Кузларимда ҳилпирар Сен билан безатмиш элини.
байроқ, Баҳорнинг эркаси —
Куй чалишни билмайди бойчечак,
созим. Булгин сен онамнинг
Айтилмаган кўшиқдек оппоқ келини.
Қоғозга сиғмаган овозим. Булақол қишлоқнинг
Куксим — очилмаган очик келини.
хат, Шамоллар сочимни

Хосият РУСТАМОВА

ОЙИНГ КЕЛДИ

Кучоғинг оч, болажоним, ойинг келди.
Тунларингни ёритувчи ойинг келди.
Йулингдаги хас - чулларни ювиб, оққич—
Бирда тошқин, бирда жушқин сойинг

келди.

Қуни — қўнжин тўлдирганча бойинг келди.
Ширин калом, ширин таом — чойинг келди.
Сенгинага қадалмасин ёмон кўзлар—
Ёмонларга аталган уқ-ёйинг келди.

Қаноат БОЙХОН қизи

ТОПИШМОҚ, ШЕЪРЛАР

«Чиқ-чик» деб уй, кучага,
Тинмай айланиб юрар.
Буш утирсак иш қилмай,
Қовоғин солиб турар.

Унга учди унта қуш,
Чапга учди бешта қуш.
Унгдан қайтди бешта қуш,
Чапда қолди нечта қуш?

Собирда тўрт қўчқор бор,
Қўчқорнинг тўрт оёғи.

Топинг-чи, қўчқорларнинг
Нечта экан туёғи?

Топишмоқларимни тўғри-
топсангиз жуда хурсанд бў-
ламан. Сизларни оналаримиз
байрами билан чин дилдан
муборакбод этиб, тенгдо-
шингиз:

Дилафрўз АХМЕДОВА,
Шофиркон туманидаги
1- гимназия
мактаби ўқувчиси

Мен кимни яхши кўраман? ..

Салом, болажонлар! Менинг исми Гўлнўз. 1-синфда ўқийман. Мен дунёдаги ҳамма чиройли нарсаларни: ранг-баранг гулларни, капалакларни, осмонда шошилмай секин сузиб юрадиган булутлар ва сирли кўз қисиб қўядиган юлдузларни яхши кўраман. Адамни эса юлдузлардан ҳам кўра кўпроқ яхши кўраман. Лекин, жонимдан ҳам кўра кўпроқ яхши кўраман, бу — Хуршид укам. Хуршиднинг кўзлари қоп-қора, ўзи думбок, туполончи бўлса-да, шунақанги ширин болаки! Яхши кўраганимдан уни эркалаб «Хуршид ака» деб қақираман.

Мактабдан қайтгач уй ишларини бажаришда ойижонимга қарашаман: пиёла ва ликопчаларни юваман, ошхонани йиғиштираман, Хуршид укамни уйнатаман. Шунинг учун ҳам ойижоним мени

яхши кўрадилар, доимо «она қизим» деб эркалатадилар, чиройли куйлақлар тикиб берадилар. Кечаси чарчаб ухлаб қолганимда эса менга атаб эртақлар ёзадилар ва эртаси кўни ўқиб берадилар.

Ишонмайсангизларми? Ахир менинг ойижоним фантаст-ёзувчи Муҳаббат Йўлдошева-да! Улар болаларга атаб жуда кўп эртақлар, фантастик ҳикоялар ёзганлар. Ҳатто «Гўлнўзга аталган эртақлар» номли китоб ҳам ёзганлар.

Ўзим ҳақимда яна нимаям дердим? Ойижонимнинг эртақларидаги зийрак ва ақлли болаларга ҳавасим келади, уларга ўхшашга ҳаракат қиламан. Ўстозим Шоира опадан илм олиш сирларини урганишман, ҳозир ўзим бемалол ўқий оламан. «Беш» баҳо олсам ойижоним жудаям хурсанд бўладилар, шунинг учун ҳам фақат аъло

ўқийман ва сидқидилдан инглиз тилини урганишман.

Болалар, сизларга бир сирни айтиб қўяй. Агар «Тонг юлдузи» газетасини мунтазам кузатиб борсангиз, ойижонимнинг кўпгина янги эртақларини ўқиб olasiz.

Гўлнўз ТОЖИБОЕВА

ТОНГ ЮЛДУЗИ Муассислар:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ КҲМИТАСИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРАСИСИ

Бош муҳаррир: Умида АБДУАЗИМОВА

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:
Муртазо СУЛТОНОВ,
Жаббор РАЗЗОҚОВ, Гулнора
ЙУЛДОШЕВА, Ҳотам АБДУ-
РАЙМОВ, Инқилоб ЮСУП-
ОВА, Дадахош ЕҲУБОВ,
Миршод МИРҲАМИДОВ,
Суннатилла ҚУЗИЕВ, Феруза
ОДИЛОВА.

«ЁШ ИҚТИСОДЧИ»

ИЛОВАСИНИ ТАЙЁРЛАГАНЛАР:
Музаффар ПИРМАТОВ,
Равшан ҚАМБАРОВ
Навбатчи:
Маҳлиё МИРСОАТОВА

IBM компютерида терилди ва
саҳифаланди. Офсет усулида
босилди. Ҳажми 1 босма табоқ
Буюртма — Г-01060.
46.496 нусхада босилди.
Қоғоз бичими — А-3.
Босинг топириш вақти 19.00
Топирилди — 18.30
Навбатчи: Ф. ОДИЛОВА

Рўйхатдан ўтиш тартиби
№ 000137
Манзилимиз: 700083,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси,
32-уй.
Нашр курсаткичи: № 64563
Телефон:
1-33-44-25
1-36-57-91
1-36-54-210

